

PROFFIELEN

ONAFHANKELIJK BLAD VAN DE HOGESCHOOL ROTTERDAM

les van
Máxima

Money,
money, money...

3X

HUISHOUDBOEKJES
VAN STUDENTEN

RUTTE 1
EN JE PORTEMONNEE

Studeren én werken?

**OPEN
DAG**
5 FEBRUARI

Kom Accountancy of Controlling studeren en beleef de Nyenrode Experience!

- × Maak deel uit van een uniek netwerk
- × Breng je management skills naar een hoger niveau
- × Koppel wetenschap aan de praktijk

Kenmerken: deeltijd, Nederlandstalige colleges, kleine groepen, salaris en studie vergoed door werkgever.

MARKTLEIDER IN ACCOUNTANCY & CONTROLLING
www.nyenrode.nl/sac

RUTGER

Sarah houdt van Rutger. Dankzij hem heeft ze zich kunnen omscholen tot ondernemer. Waardoor ze als nierpatiënt, ondanks dat ze dagelijks moet dialyseren, toch kan blijven werken. Rutger is donateur van de Nierstichting. Word ook donateur. Kijk op www.nierstichting.nl

Fractiemedewerker gezocht

De VVD Schiedam heeft een enthousiaste fractie, die met vijf zetels in de Schiedamse gemeenteraad is vertegenwoordigd. De fractie is op zoek naar een fractiemedewerker die het team van de VVD in de Schiedamse gemeenteraad wil komen versterken.

Wat ga je doen?

Als fractiemedewerker ondersteun je de fractieleden en draag je bij aan de inhoudelijke standpuntbepaling en profilering van de fractie. Je voornaamste taken zijn het verrichten van onderzoek ter ondersteuning van fractiestandpunten in schriftelijke en mondelinge bijdragen, waaronder moties, amendementen en andere inhoudelijke bijdragen. Het organiseren van werkbezoeken en bijeenkomsten, het verrichten van administratieve taken als correspondentie en onderhoud van de website, het schrijven van persberichten en het onderhouden van contacten met inwoners en organisaties binnen Schiedam.

Wat verwachten we van je?

Je bent een enthousiast persoon, die goed zelfstandig kan werken, niet bang om een berg werk te verzetten en bereid is om op onregelmatige tijden te werken. Je interesse is breed: van onderwijs en milieu tot grondproblematiek en verkeer. Je onderschrijft het gedachtegoed van de VVD en hebt een relevante opleiding en/of relevante werkervaring. Aantoonbare maatschappelijke of politieke inzet is een pre.

Wat kan je van ons verwachten?

Een parttime baan van maximaal 8 uur per week in een hectische, maar politiek boeiende omgeving. De salariëring is overeenkomstig (gemeente)ambtenarschaal 6.

Voor meer informatie kun je contact opnemen met Foort van Oosten (fractievoorzitter), telefoon: 06-25068661 of Will van Wijk (fractielid), telefoon: 06-51364894.

Reacties met CV kunnen schriftelijk worden gestuurd tot uiterlijk 19 februari 2011 naar: info@VVDSchiedam.nl

24 CLARA SIES
OVER DE
VOEDSELBANK

THEMA GELD

INFOGRAPHIC Begroting 2011 04

BEGROTING HR Nieuws 05

ACHTERGROND 14

REPORTAGE studenten en hun huishoudboekje 20

Clara Sies, oprichter Voedselbank INTERVIEW 24

- VERDER: 06 Kort
10 Bij de les
17 Afgestudeerd
19 Column Ernest
30 Kenniswerkers
31 Meelopen met...
32 Column Jurgen
32 Mini's
33 Recensie
34 Wie ben jij dan?
35 Wie-wat-waar

18 achtergrond
ONDERWIJS
EN RELIGIE

INHOUD
#84

- NIEUWS:
08 Afscheid cmr-kopstukken
09 Show Your Love
11 Declaratiegedrag HR
12 Rol Onderwijsinspectie
13 Máxima

Aan dit nummer werkten mee:

JAPKE-D. BOUMA >

Japke-d. Bouma is voorzitter van de redactieraad van *Profielen*. Ze werkt als coördinator op de redactie van *nrc.next* en maakt deel uit van het team dat dagelijks de krant maakt. Ook is ze stage-coördinator bij *nrc.next* en *NRC Handelsblad*.

< NOZZMAN, ILLUSTRATOR

Nozzman is een in 1977 geboren Brabander die inmiddels alweer jaren in Rotterdam woont en werkt. Hij maakt cartoons, illustraties, maar doet ook ontwerp en webdesign. Zie zijn werk in deze *Profielen* op p.4.

< MAXIME BIEKMANN, VORMGEVER

Maxime is in 2010 afgestudeerd aan de Willem de Kooning Academie, onder andere met een t-shirt project voor H&M. Inmiddels heeft ze zich gevestigd als grafisch ontwerper in Rotterdam. Dit nummer werkte ze mee aan de vormgeving van *Profielen*.

PROFIELEN IS HET REDACTIEONEEL ONAFHANKELIJKE INFORMATIE- EN OPINIEBLAD VAN DE HOGESCHOOL ROTTERDAM, BESTEMD VOOR ALLE STUDENTEN EN MEDEWERKERS VAN DE HOGESCHOOL EN GRATIS VERKRIJGBAAR OP ALLE LOCATIES. PROFIELEN VERSCHIJNT NEGENMAAL PER JAAR.

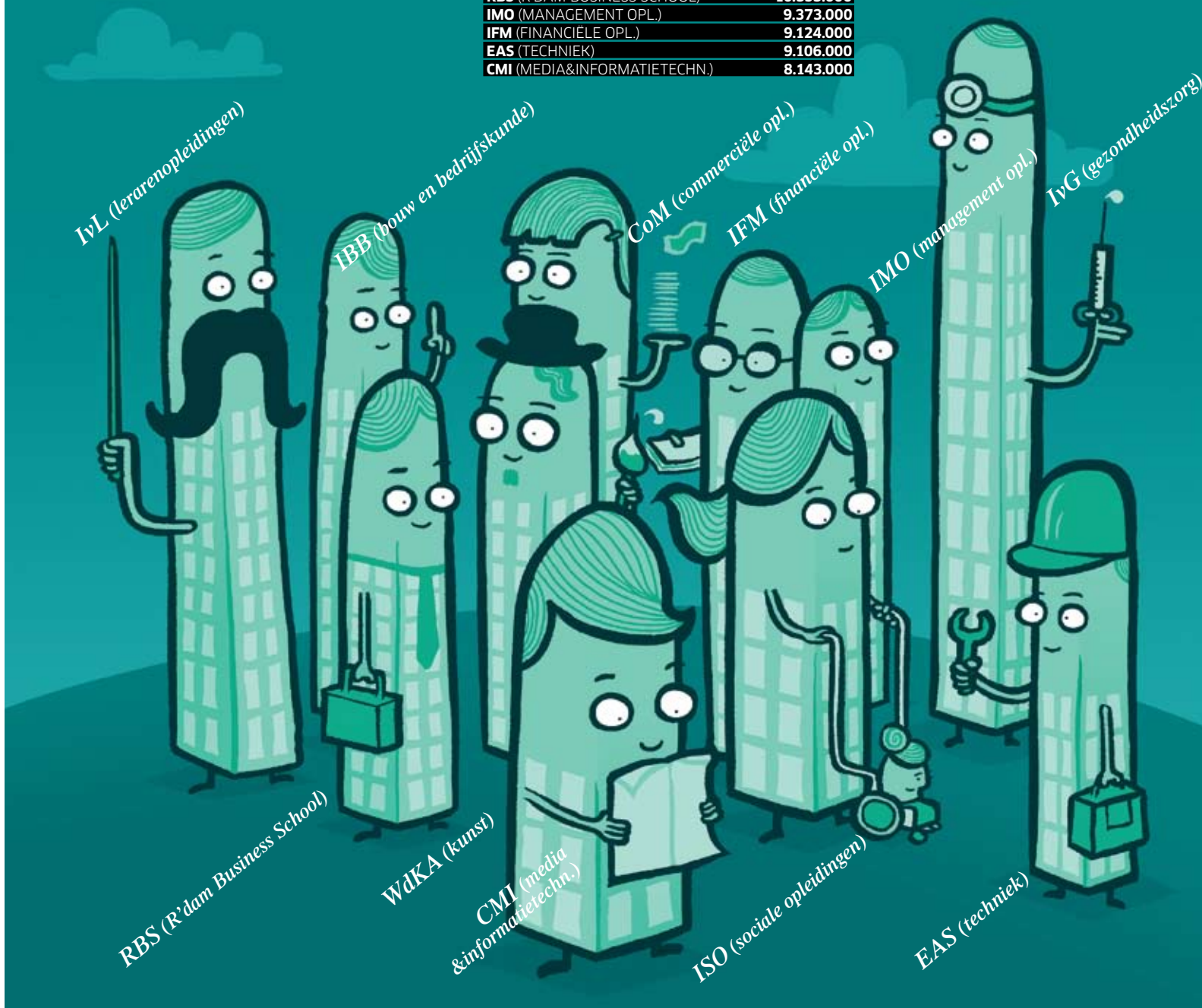
COLOFON Verschijningsdatum *Profielen* 84 25 januari 2011 Hoofdredacteur Dorine van Namen Eindredacteur Esmé van der Molen Redactie Olmo Linthorst, Jos van Nierop Medewerkers aan dit nummer Hoger Onderwijs Persbureau [HOP], Ernest van der Kwast, Jurgen van Raak, Sabine Schipper Redactieraad Japke-d Bouma, Jan van Heemst, Tessa Meeus, Ton Notten Foto's Ronald van den Heerik, Jos van Nierop, Levien Willemsse, Robin van der Lee, Rick Keus Illustraties Robin Bremer, Nozzman, Emile Pen, Annet Scholten Foto cover Rick Keus Vormgeving MAGAZINESTUDIO.NL Evelien van Vugt, i.s.m. Maxime Biekmann Redactie-adres Museumpark 40, hoogbouw bg, centrale hal, Postbus 25035, 3001 HA Rotterdam. Telefoon (010) 794 45 75. Fax (010) 794 45 80, profielen@hro.nl. Open: ma. t/m vr. 10.00-17.00 uur Website www.profielen.hro.nl Advertenties (m.u.v. Mini's) Via www.profielen.hro.nl Druk Efficiënta, Krimpen a/d IJssel Jaargang 22 ISSN 1385-6677 *Profielen* 85 verschijnt op 22 februari HET IS VERBODEN ZONDER TOESTEMMING VAN DE HOOFDREDACTEUR ARTIKELN OF ILLUSTRATIES GEHEEL OF GEDEELTELIJK OVER TE NEMEN.

Begroting 2011 per instituut

IVG (GEZONDHEIDSZORG)	22.235.000
IVL (LERARENOPLEIDINGEN)	17.351.000
ISO (SOCIALE OPLEIDINGEN)	16.671.000
WDKA (KUNST)	15.487.000
COM (COMMERCIELE OPL.)	14.374.000
IBB (BOUW EN BEDRIJFSKUNDE)	14.125.000
RBS (R'DAM BUSINESS SCHOOL)	10.353.000
IMO (MANAGEMENT OPL.)	9.373.000
IFM (FINANCIËLE OPL.)	9.124.000
EAS (TECHNIEK)	9.106.000
CMI (MEDIA&INFORMATIETECHN.)	8.143.000

FOLLOW THE MONEY

BELD: NOZZMAN

HOEVEEL GELD IS PER HR-INSTITUUT BEGROOT VOOR 2011? Met die vraag bekeek Profielen de begroting van 2011. Onder de noemer 'baten' staat vermeld wat er dit jaar verwacht kan worden aan 'interne toewijzing', 'interne verrekeningen' en 'opbrengsten' per instituut. IvG (gezondheidszorg) is het instituut met de hoogste baten, maar niet met de meeste studenten. Dat is de lerarenopleiding (IVL) die na IvG het hoogste bedrag aan baten heeft. Er is dus wel een relatie tussen studentenaantal en begroting, maar die is niet

absoluut. De ene opleiding kost de hogeschool nu eenmaal meer dan de andere. De baten die we hier vermelden, zeggen ook niets over de financiële gezondheid van een instituut. Dat hangt weer af van de 'lasten'. Overigens zijn de meeste instituten financieel gezond dan wel stabiel. Alleen EAS (techniek) en IMO (managementopleidingen) hebben na aftrek van de 'lasten' een negatief eindsaldo.

[LEES MEER OVER DE BEGROTING OP P. 5](#)

Begroting 2011

Zwaar weer en verhuizingen op komst

De hogeschool maakt zich op voor financieel zwaar weer. In de begroting voor 2011 zit nog wel wat ruimte, maar voor 2012 'tekenen de donkere wolken zich af', zo staat in de begroting.

Het is vooral politieke onzekerheid: bij het vaststellen van de begroting, eind 2010, was nog steeds niet duidelijk hoe de minister van Onderwijs precies gaat bezuinigen. 'We weten dat er een bezuiniging van 370 miljoen aankomt', zegt directeur financiën & studentregistratie Alexander van den Assum, 'maar de minister wil ook nog ergens 300 miljoen investeren'.

Bij het ter perse gaan van deze *Profielen* was de minister, ondanks felle protesten, van plan om hogescholen en universiteiten een boete van zesduizend euro te laten betalen voor iedere langstudeerder. Het ministerie heeft uitgerekend dat van de 29.500 studenten die op de HR rondlopen, 2.700 langstudeerder zijn. Dat levert een boete van 16,2 miljoen euro op, ten bate van het ministerie van Onderwijs. In principe betalen studenten zelf driehonderd euro van die 'langstudeerboete' aan de hogeschool. Maar wat als die studenten er gewoon allemaal mee stoppen?

De hogeschool heeft altijd een buffer opgebouwd voor dergelijke noodgevallen. Aan de ene kant door flink te sparen, maar ook door een grote hoeveelheid personeel flexibel in te zetten. Gemiddeld één op de drie personeelsleden van de HR is niet in vaste dienst. Daarmee voorkomt de hogeschool gedwongen ontslagen, aldus Van den Assum.

REDELIJKE BUFFER

De financiële buffer van de hogeschool loopt dit jaar op tot ruim 56 miljoen euro. Daarmee kan de hogeschool in geval van acute nood aan 34 procent van haar verplichtingen voldoen. Dat is

precies op de norm en ongeveer even hoog als het gemiddelde van alle Nederlandse hogescholen, blijkt uit cijfers van de HBO-raad.

De hogeschool heeft dus een redelijke buffer, veel flexibel personeel en een gestaag groeiend aantal studenten. Toch zijn er instituten die nu al de broekriem moeten aanhalen. De instroom bij technische opleidingen daalt bijvoorbeeld al jaren, zegt Van den Assum. 'Het Instituut voor Engineering en Applied Science (EAS) heeft daarom nooit de luxe gehad om een financiële reserve op te bouwen.' EAS heeft in 2011 een tekort en zal daarom zijn opleidingen en personeelsbestand 'moeten bezien', zo staat in de begroting. Van den Assum kan één geruststelling geven: er wordt nog niet gedacht aan grootschalige reorganisaties.

Ook IMO, het Instituut voor Managementopleidingen, kent een tekort – bijna een half miljoen euro – maar dat stamt nog uit het verleden. In 2008 gaf de interim-directie ineens fors meer uit dan begroot, vooral aan adviesbureaus, waardoor er een tekort ontstond van bijna één miljoen. De nieuwe directie werkt dat tekort in een aantal jaar weg door streng financieel beleid.

VERHUIZEN

De afgelopen maanden hebben de diensten en opleidingen op locatie Museumpark al een voorproefje gehad van een thema dat in 2011 nog belangrijker wordt: huisvesting. Voor en na de kerst werd intern druk verhuisd, de komende jaren wordt dat nog veel meer. De hogeschool heeft namelijk een huurcontract van minimaal tien jaar afgesloten

voor het Eneco-gebouw aan de Rochussenstraat. Dat betekent twintigduizend vierkante meter extra voor onder andere het Instituut voor Gezondheidszorg, waardoor in de laagbouw van Museumpark zowel de pabo als de lerarenopleidingen bij elkaar kunnen zitten. Tussen het vertrek van gezondheidszorg en de komst van de lerarenopleiding in, zal de laagbouw van Museumpark voor miljoenen verbouwd en gerenoveerd worden.

Op de langere termijn wil het college van bestuur ook van locatie Kralingse Zoom af. De economische opleidingen zouden dan naar een nog te bouwen locatie aan de Coolhaven kunnen komen. Voorlopig dus nog geen rust voor de facilitaire dienst. **Olmo Linthorst**

BEGROTING 2011 (in miljoenen euro's)

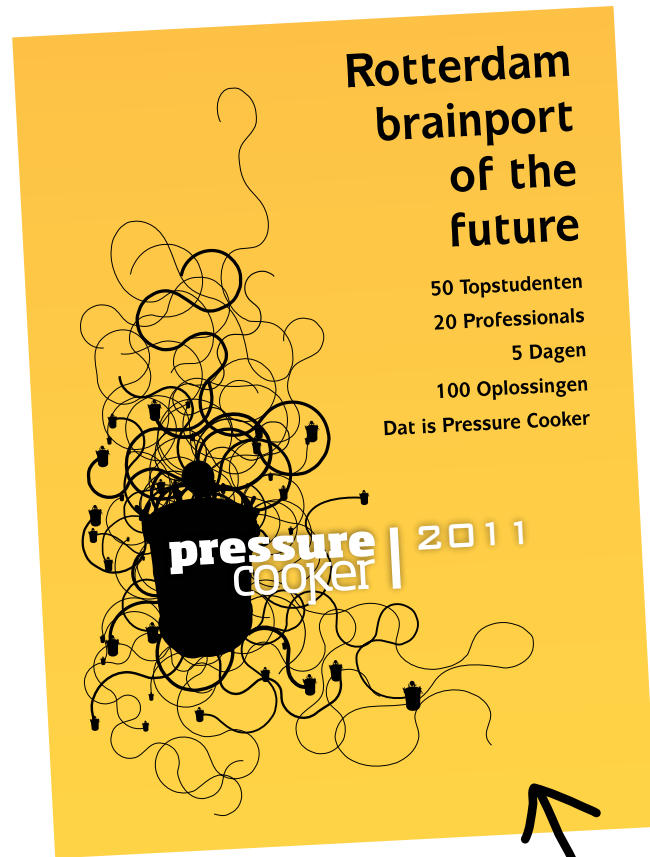
INKOMSTEN: 246.2

Waarvan	• Rijksbijdrage: 177.9
	• College- en examengelden: 46.2
	• Opbrengsten private activiteiten: 15.1
	• Overig: 7.0
TOTAAL: 246.2	

UITGAVEN: 243.2

Waarvan	• Personeel: 180.0
	• Huisvesting: 13.8
	• Beheerslasten: 27.9
	• Afschrijvingen: 15.8
	• Overig: 5.7
TOTAAL: 243.2	

Van de drie miljoen euro die overblijft, gaan alleen de financiële lasten af (0,6 miljoen). De rest gaat naar de algemene reserve.

AANMELDING

PRESSURE COOKER 2011 GEOPEND

Onder de kop 'Rotterdam, Brainport of the future' bijten 50 topstudenten en 20 professionals zich van 17 t/m 21 april vast in weerbarstige vraagstukken uit de Mainport Rotterdam. Het is de tweede keer dat de HR een dergelijke Pressure Cooker organiseert. De eerste editie in 2009 concentreerde zich rondom het thema 'innovatie in de zorg'. Pressure Cooker is een methode waarbij studenten en docenten samen met externen uit verschillende disciplines in een korte tijd werken aan oplossingen voor een gecompliceerd probleem. Meer info vind je op www.idealehaven.nl en aanmelden kan tot 1 maart met een schriftelijke motivatie via info@idealehaven.nl.

Nieuwe medezeggenschapsraad

De centrale medezeggenschapsraad (cmr) heeft sinds de verkiezingen van december 2010 een nieuwe samenstelling.

Niels Holswilder (DB-lid) is namens de studenten de enige 'zittenblijver', namens de medewerkers zijn dat Fons van Maldeghem (voorzitter), Paulien Schoneveld, Anneke Kistemaker (secretaris), Hans van Toor en Egbert Tonkens. Nieuwkomers zijn de studenten Meleny Spits, Alex Bosnjak, Ming Chen, Charlotte Pieters, Joey Weggers, Brenda Tijssen, Juliano da Silva Rodrigues, Yentl van Heest (DB-lid) en Roos Wijna. Sjoerd van Vliet, Ghisla Hermens, Corné Jacobs, Robert Storm en Abdel Oualaid vormen het nieuwe vijftal dat zich voor de belangen van de medewerkers gaat inzetten.

ZET DIE COMPUTER UIT!

HOGESCHOLEN EN UNIVERSITEITEN KUNNEN 44 PROCENT BESPAREN OP HET ENERGIEVERBRUIK VAN COMPUTERS. Dat blijkt uit een onderzoek door SURFfoundation en Agentschap NL. Iets meer dan een vijfde van het energieverbruik in het hoger onderwijs gaat op aan ICT. Vaak is er geen beleid voor het uitschakelen van apparatuur. De onderzoekers stellen voor om computers al na drie jaar af te schrijven. Verouderde apparatuur is namelijk minder zuinig. Daarnaast adviseren ze om datacenters minder te koelen: 25 graden is koud genoeg. *HOP*

Brandweerwagens

PRIJZEN, ZE ZIJN ER IN OVERVLOED EN MEER DAN EENS WORDEN ZE GEWONNEN DOOR STUDENTEN VAN DE HR. Zoals onlangs door autotechniekstudent Remon Schreuder. Bij het bedrijf ESTEPE, dat Volvo-trucks ombouwt tot brandweerwagens, optimaliseerde hij het productieproces. Dit afstudeerwerk leverde hem de Spyker Innovatieprijs op. 'Een meer dan uitstekend resultaat', vond de jury.

UNILEVER-TOPMAN VOORZITTER RAAD VAN TOEZICHT

Kees van der Waaij, ofwel drs. C.W. van der Waaij RA, is de nieuwe voorzitter van de raad van toezicht (rvt) van de Hogeschool Rotterdam. Hij vervangt Carlo de Swart die niet meer herbenoembaar was. Van der Waaij is sinds begin 2010 lid van de rvt. In het dagelijks leven is hij directievoorzitter van Unilever Nederland.

GELD

Cartoon van **ROBIN BREMER**, 4e jaars illustratie aan WillemDeKooningAcademie/HR

Stijging sociale ladder hapert

De zoon van de bouwvakker gaat studeren en komt daarmee hoger op de sociale ladder dan zijn ouders. De 'deal' tussen de generaties is dat kinderen het beter doen dan hun ouders. En sinds de emancipatie van de arbeiders was dat ook zo. Maar daar is volgens het Sociaal Cultureel Rapport 2010 verandering in gekomen. Van de mannen geboren tussen 1975 en 1985 is een kwart lager opgeleid dan hun ouders. Van de mannen geboren tussen 1955 en 1965 was dat nog 15 procent. Bij vrouwen is deze trend trouwens nog niet te zien.

HOGESCHOOL ROTTERDAM: ZWAKKE WERKGEVER

De Hogeschool Rotterdam doet het volgens zakenblad *Incompany* niet goed als werkgever. Van de twaalf onderzochte hoger onderwijsinstellingen staat de HR op de laatste plaats, met een gemiddelde van 6,21. 'Onder de maat,' zegt René Gerhardus van *Incompany*. 'Als je gemiddeld een 6,2 scoort, geven personeelsleden dus ook 4'en en 5'en. Er is een groot verschil met Saxion dat een 7,06 scoort.' Collegebestuurder Jan Roelof, die het resultaat teleurstellend vindt, weet dat er qua medewerkerstevredenheid 'behoorlijke verschillen' zitten tussen de verschillende instituten en diensten. 'En dus ook in de verbeteracties. We nemen de resultaten van tevredenheidsmetingen in elk geval zeer serieus omdat we ervan overtuigd zijn dat tevreden medewerkers voorwaarde zijn voor kwalitatief goed onderwijs en daarmee ook voor tevreden studenten.'

CIJFERS 10 Museumpark is vorige maand gedurende 10 uur bezet door 75 cmv-studenten. Zij protesteerden tegen de langstudeerdersmaatregel van het kabinet.

100.000 Voor 2011 heeft de HR een ton begroot voor de werving van managers.

442.000 De HR betaalt ruim 4 ton euro contributie aan de HBO-raad.

14 14 % van de hbo'ers en 13 % van wo'ers is van niet-westerse afkomst, zo leert het Jaarrapport Integratie 2010.

130 Maar 130 van de 9524 studenten (1,36 %) op Museumpark brachten hun stem uit tijdens de verkiezingen van de medezeggenschapsraad. Op andere locaties was dat percentage niet veel hoger.

2.842.000 Zijn we smeerpotten op de HR? Maar liefst 2.8 miljoen euro zijn er in 2011 begroot voor de post 'schoonmaaklasten'.

Handgraaf en Van Heemst verlaten cmr

Medezeggenschap heeft wel degelijk invloed

Doet de centrale medezeggenschapsraad (cmr) op de Hogeschool Rotterdam ertoe? **Heeft de raad invloed? Ton Handgraaf en Jan van Heemst hebben ervaren van wel.**

Het tweetal nam in december afscheid; Handgraaf ging met pensioen, Van Heemst verliet 'alleen' de raad. Een gesprek met de twee afzwaaiers.

Van Heemst kwam eind jaren negentig in de raad namens de toenmalige faculteit van de kunsten (tegenwoordig Willem de Kooning Academie). De invloed van het college van bestuur (cvb) op zijn faculteit werd steeds groter en hij wilde tegengas geven. Ton Handgraaf (beleidsmedewerker personeel & organisatie) maakte in de jaren negentig deel uit van de cmr en keerde vier jaar gelden weer terug. Uit plichtsbef.

'DE TOP MOET VOORTDUREND HOREN OF BELEID HAALBAAR IS.'

Plichtsbef, hoezo?

HANDGRAAF: 'Ik kon het niet meer aanzien hoe onprofessioneel de hele hogeschool zat toe te kijken hoe het cvb weer nutteloze exercities moest ondernemen; het ging steeds over tamelijk triviale zaken.'

VAN HEEMST: 'Werktijdenregelingen werden door raadsleden tot op de minuut uitonderhandeld. Heel juridisch allemaal en dat geflambeerd met een portie wantrouwen.'

HANDGRAAF: 'Ook zocht men nadrukkelijk de confrontatie. Dan werd er gevraagd of de raad instemmingsrecht had, nog voordat er inhoudelijk over het onderwerp werd gesproken.'

Maar de cmr heeft toch eigenlijk niet zoveel invloed op het echte 'grote' beleid van de hogeschool?

VAN HEEMST: 'Het is lastig manoeuvreren, dat is waar. Zaken zijn door het cvb vaak al beklonken in het overleg met de directeuren. Maar we hebben wel degelijk invloed. We kunnen dingen tegenhouden. Daarnaast zijn we uitgebreid betrokken geweest bij de invoering van het Rotterdams Onderwijsmodel (ROM).'

HANDGRAAF: 'Volgens mij viel die invloed wel mee. Maar het cvb werd wel voorzichtiger

doordat we ons als cmr herhaaldelijk met bepaalde zaken bezighielden. Dat deden we bijvoorbeeld ten aanzien van de reserves die de instituten in de knip hielden, wat ten koste ging van het personeel.'

VAN HEEMST: 'Yvonne Schikhof (voormalig cmr-lid, red.) was daar heel vasthoudend in. Mede daardoor is het een staand punt geworden.'

En dat is de laatste jaren niet bereikt door te zoeken naar de confrontatie met het cvb?

HANDGRAAF: 'Nee, daar zijn we als cmr professioneler in geworden. Bij bepaalde onderwerpen gingen we vaker in vooroverleg.'

VAN HEEMST: 'Voorafgaand aan de begrotingsbehandeling deden we dat met de directeur financiën. Dat geeft je meer inzicht. Het werk voor de commissie financiën heb ik echt leuk gevonden. Ik heb de hele omslag meegemaakt van

een begroting die alleen maar bestaat uit cijfertjes naar eentje waarin ook beleid staat. Via de begroting is ons meer duidelijk geworden over de huisvestingsplannen bijvoorbeeld.'

HANDGRAAF: 'Ik kijk vooral tevreden terug op de ptd (planning taaktoedeling docenten, waarin is vastgelegd hoeveel tijd er aan lesgeven en voorbereiding wordt besteed, red.). Er wordt nu gepland zonder het tot op de minuut vast te leggen, er gelden redelijke algemene normen en het heeft voor rechtszekerheid gezorgd. Maar vooral belangrijk is dat die ptd nu ook echt gepland wordt, zodat tevoren bekeken wordt of de opleiding wel voldoende geld en docententijd heeft om alle mooie dingen die wenselijk zijn écht te doen. 'Daarnaast heb ik geleerd hoe belangrijk feedback in een organisatie is. De top moet eigenlijk voortdurend horen of beleid haalbaar is, en dus moet ze feedback zoeken én nooit tevreden zijn. Dat is kwaliteitszorg. Helaas gebeurt dat veel te weinig, neem de discussie over de roostertijden.'

Er is en blijft dus genoeg te doen voor de cmr. Toch is er vooral onder studenten weinig animo om zich ervoor in te zetten. Hoe komt dat? En vooral: hoe veranderen we het?

VAN HEEMST: 'Dat is inderdaad zorgelijk. De cmr en de ambtelijk secretaris hebben er flink in geïnvesteerd, maar zonder veel resultaat. Het komt onder andere door de toegenomen druk op het vlot studeren, iets wat verder zal toenemen als de 3000 euro boete voor langstudeerders doorgaat. Misschien moeten we de studentleden een betere financiële tegemoetkoming bieden. Ook moet het cmr-werk veel beter worden ingebouwd in de roosters. Schandelijk dat dit nog steeds niet is gebeurd.' **■ Jos van Nierop**

FOTO: JOS VAN NIEROP

Van wie houd jij? Van je vriendje, je vriendin of je kat? Van je moeder of toch het meest van je tweedehands auto? De HR-studenten van het project SHOW YOUR LOVE willen je graag met het object van jouw liefde op de foto zetten. **DOEL: 3000 euro inzamelen voor War Child.**

IK OOK VAN JOU

DE ACTIE VAN DE STUDENTEN VAN DE MINOR EVENEMENTENMANAGEMENT DUURT TOT VALENTIJNSDAG, OP 14 FEBRUARI.

In de maand januari gaan de studenten op pad in Rotterdam, Amsterdam, Eindhoven en Den Haag om 'liefdesfoto's' te schieten. Maar mensen kunnen tot eind januari ook zelf een foto uploaden op www.showyourlove.nl. Deelnemers storten per foto minimaal twee euro. Op deze manier hopen de studenten 3000 euro in te zamelen voor War Child.

Nina Thomakos is een van de zeven studenten die het project vanuit de minor event management organiseert. 'Vorig jaar hebben studenten van deze minor met dit concept de Nationale Student Eventgame gewonnen. Nu voeren we het echt uit. Een van de winnaars zit in de projectgroep, een ander begeleidt ons soms nog.'

SPONSORS

Waarom liefdesfoto's? 'Omdat liefde niet vanzelfsprekend is voor kinderen die opgroeien in oorlog. War Child steunt deze kinderen, en door middel van een donatie bij de foto kunnen deelnemers dat ook doen. Wij werken met een minimaal budget. **Elke cent gaat naar War Child.** De materialen en diensten die we nodig hebben, hebben we zoveel mogelijk

via sponsoring gedekt. De fotocamera's zijn in bruikleen van Nikon en internetbetaaldienst Buckaroo sponsort de stortingen.'

Met deze actie willen de studenten jongeren bereiken tussen de zestien en dertig jaar. 'Die groep is actief op sociale netwerken en uit zich graag met persoonlijke foto's. Het zou leuk zijn als het lukt om hen te betrekken bij War Child.'

Zelf gaan Nina en haar zes collega's ook op de foto. Met wie? 'Samen met mijn vriendje natuurlijk!' **■ Esmé van der Molen**

SHOW YOUR LOVE & WAR CHILD

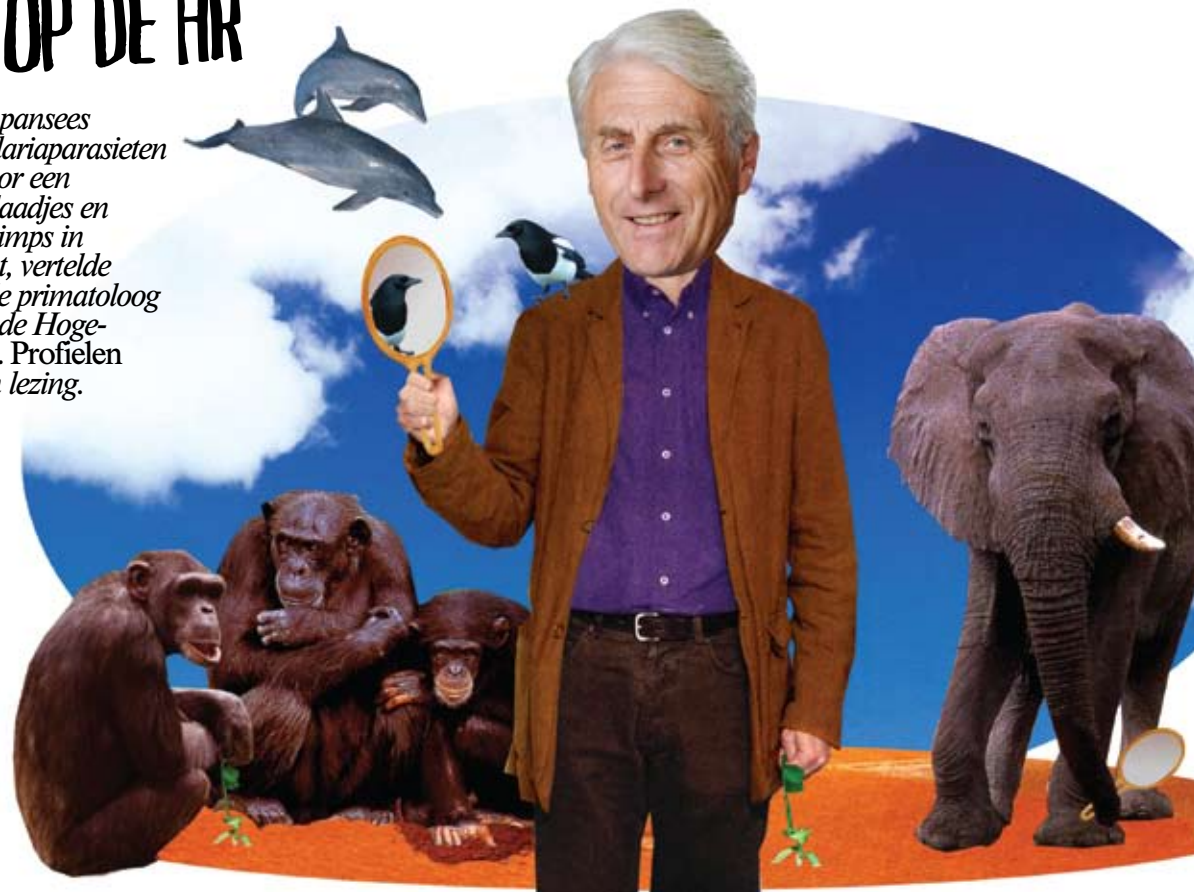
Van de ingezamelde foto's wordt een collage gemaakt in de vorm van een roos. Op Valentijnsdag krijgt War Child de cheque uitgereikt. Als de actie slaagt, wil War Child het project jaarlijks laten terugkeren. Het zou daarmee het eerste goede doel zijn dat Valentijnsdag claimt voor een actie.

De organiserende studenten van Show Your Love zijn: Marianne Dijkshoorn, Sanne Koenen, Danitsha Kompai, Marco van Oudenaarde, Daisy Overdam, Sera Peters en Nina Thomakos.

BIJ DE LES

CHIMPSPECIALIST
OP DE HR

Hoe hebben chimpansees geleerd dat ze malariaparasieten kunnen doden door een combinatie van blaadjes en aarde te eten? Chimps in Oeganda doen het, vertelde de vooraanstaande primatoloog Jan van Hooff op de Hogeschool Rotterdam. Profielen schoof aan bij zijn lezing.

ILLUSTRATIE: ANNET SCHOLTEN

JAN VAN HOOFF, ooit docent van de minstens even bekende Frans de Waal, kwam naar de Hogeschool Rotterdam omdat de lerarenopleiding biologische afscheid nam van opleidingscoördinator Wieneke Lutgerhorst. Vroeger studeerde Lutgerhorst, nu met pensioen, bij Van Hooff, die ook met pensioen is. Van Hooff kwam dan ook tot de conclusie dat dit een bijzondere constructie was: dat hij als professor in ruste nog eens het afscheidscollege mocht geven aan zijn eigen oud-student.

Leren bij dieren – daar ging zijn lezing over. En over het feit dat leren bij dieren niet veel verschilt van dat bij mensen. Over het onderzoek naar associatief leren van Pavlov, beloning en straf van Skinner en van daaruit naar meer sociale vormen van leren. Van Hooff vertelde over het ontstaan van een nieuw vakgebied, de zoofarmacognosie, het onderzoeken van (natuurlijk) medicijngebruik bij dieren. Met als voorbeeld de Oegandese chimpansee met malaria. 'Zieke apen eten planten met een medicinale werking, namelijk de bladeren van een mahonieboom', vertelde Van Hooff, 'maar het maagzuur breekt die werking af, dus eten ze rode aarde om de werking te bevorderen.' De stof in de bladeren werkt alleen als er aarde bij gegeten wordt. Het is al een wonder dat apen tot die conclusie komen. Maar het levert voor dierwetenschappers nog meer interessante vragen op. Hoe leren chimpansees bijvoorbeeld aan elkaar dat mahoniebladeren

en aarde een goed medicijn vormen tegen malaria?

Voor Van Hooff was dit een typisch voorbeeld van de vervagende grens tussen mens en mensaap. Wat is nu eigenlijk het verschil tussen die twee, vraagt hij zich regelmatig af. Vroeger zou men zeggen dat het zelfbewustzijn een mens tot een mens maakt, maar ook dat antwoord is ondergraven.

SPIEGELTJE, SPIEGELTJE

Zo laat de beroemde spiegeltest van Gallup zien dat sommige mensen zich ook bewust zijn van zichzelf. Zet een chimpansee met een rode stip op zijn hoofd voor de spiegel en na een tijdje zal hij proberen die stip van zijn hoofd te vegen. Hij weet dus dat hij zelf de chimp is die hij in de spiegel ziet. Daarmee staat de chimpansee in het rijtje van dierenintelligentia als de olifant, de dolfijn en de ekster, die allemaal voor de spiegelproef slagen. Officieel is Van Hooff met zijn 76 jaar al enige tijd hoogleraar in ruste, maar met zijn energieke presentatie wist hij tot het eind te boeien. **Zo gaf hij de zaal nog een conclusie mee die veel stof tot nadenken geeft.** Hij stelde dat het verschil tussen leren bij dieren en mensen vooral sociaal is. 'Mensen hebben een sociale motivatie om met elkaar te delen.' Hij zei het niet, maar zou hij misschien Twitter en andere social media bedoeld hebben?

Olmo Linthorst

Declaratiegedrag

Economy of business class?

De Onderwijsinspectie onderzoekt het declaratiegedrag in de top van Inholland. Het gaat onder meer om de aanschaf van een nieuwe leaseauto met accessoires, over de inbouw van een televisie in de wagen van een bestuurder en over excessief telefoongebruik in het buitenland.

Hoe gaat de Hogeschool Rotterdam misbruik van overheidsgeld tegen?

MISBRUIK IS NOOIT ONMOGELIJK, maar voor een gemiddeld personeelslid aan de HR in ieder geval best lastig. Declaraties moeten worden goedgekeurd door de direct leidinggevende. Vervolgens gaan ze via de directeur van een instituut of dienst naar financiën, die vervolgens kijkt of er iets bijzonders aan de declaratie is. Omdat je eigen leidinggevende over het algemeen goed weet waarmee je bezig bent, kan die goed beoordelen of je declaratie nuttig of noodzakelijk is voor je werk aan de hogeschool – dat het dus een doelmatige uitgave is. Stop je er een bonnetje of een treinkaartje bij, dan zit het met de rechtmatigheid ook snel goed.

Met deze declaraties heeft de dienst amc (auditing, monitoring & control) niets te maken. Deze toetst namelijk alleen of instituten en diensten de procedures op orde hebben. 'Voor personeel is er ook niet ontzettend veel te declareren', zegt amc-directeur Peter van der Made. 'Dat gaat voornamelijk om dienstreizen.'

Voor directeuren zijn speciale richtlijnen opgesteld. Zij kunnen bijvoorbeeld eerste klas reizen en krijgen een telefoon waarvan de hogeschool de rekening betaalt. Op verzoek van het college van bestuur (cvb) houdt amc zich bezig met de declaraties van directeuren én met die van het cvb.

Controleert amc de declaraties van directeuren op dezelfde manier als de leidinggevendenden van docenten en medewerkers van de diensten?

'Het cvb-lid dat portefeuillehouder is van die directeur krijgt een lijst met zijn of haar declaraties. De declaraties worden niet getekend, wel bekeken. Als amc toetsen we het declaratiegedrag van alle directeuren generiek.

Dat wil zeggen dat we alle declaraties over een bepaalde periode toetsen op rechtmatigheid. Dat willen we iedere twee jaar doen, maar is

voor het laatst in 2007 gebeurd. Ook dit jaar vindt weer zo'n toets plaats. 'Je kunt natuurlijk in iedere procedure meer controles inbouwen, maar daar hangt een prijskaartje aan. Je moet dus een afweging maken van het risico van de declaraties ten opzichte van de controle. Wij hebben als hogeschool de keuze gemaakt om niet méér controles in de dagelijkse procedure te pompen, maar periodiek het geheel te toetsen. Die afweging is denk ik in het verleden terecht gemaakt.'

Toch heeft de dienst personeel & organisatie de richtlijnen verscherpt na jullie laatste onderzoek.

'Ja, dat komt omdat een accountant die destijds bij amc werkte een aantal hiaten in de procedures vond. Maar uit zijn onderzoek kwamen absoluut geen onrechtmatigheden of fraude naar boven.'

Wie controleert de declaraties van het cvb?

'Dat doe ik, als directeur van het amc. Het cvb heeft besloten dat al hun declaraties moeten worden getekend door een collega-lid én door de directeur van het amc. Ik zie dus al hun declaraties. Bovendien rapporteert het amc jaarlijks onder andere over het declaratiegedrag van het cvb aan de raad van toezicht.'

Heeft u een beeld van hoeveel er jaarlijks door directies en het cvb gedeclareerd wordt?

'Nee. Waarom zouden we dat willen weten? Ik kan het natuurlijk uitzoeken, maar dat vind ik niet zo spannend. Het zegt namelijk niets over de rechtmatigheid en doelmatigheid van declaraties. Eén euro kan volstrekt ónrechtmatig zijn en honderd euro réchtmatig. **Het absolute bedrag – of het relatieve bedrag tegenover de hogeschoolbegroting – vind ik niet zo interessant.'**

Hoe moeilijk is het om rechtmatigheid en

doelmatigheid te toetsen?

'Rechtmatigheid is niet zo moeilijk. Het bedrag moet herleidbaar en aantoonbaar zijn, dat is redelijk hard. Doelmatigheid is natuurlijk een punt van discussie. Dat moet je ook bekijken in combinatie met iemands functie.

'Bovendien veranderen opvattingen daarover. Het politieke debat beïnvloedt ook hoe we er op deze hogeschool over denken.'

Even concreet: een directeur gaat op dienstreis. Wie bepaalt waar de grenzen liggen en of de uitgaven beperkt, redelijk of excessief zijn?

'Als je van plan bent een dienstreis te maken moet je je altijd afvragen of een reis in het belang van de hogeschool is. Voor directeuren wordt deze vraag beantwoord door het cvb. Heeft hij toestemming, dan overlegt hij van tevoren met het cvb wat ongeveer de kosten zullen zijn en dient hij achteraf een declaratie in. **Daar zitten wij niet tussen.** Vooraf worden wij niet gekend in de afweging waarom een directeur een bepaalde dienst- of studiereis moet maken. Dus je kunt alleen maar achteraf vaststellen of de omvang van het aantal dienstreizen en de kosten ervan excessief zijn gestegen. Maar nogmaals: Daar is geen aanleiding toe.'

Mag hij business class vliegen, in een vijfsterrenhotel overnachten op kosten van de hogeschool? Mag hij de kosten van de minibar declareren?

'Zo gedetailleerd zijn onze richtlijnen niet. En bovendien is het de vraag of je dat allemaal moet regelen. Binnen de sterrenhotels heb je enorme prijsklasseverschillen. En dan moet je vervolgens vaststellen welke prijsklasse je mag declareren. De vraag is dus vooral: **wat is gezien de aard van je functie een adequate voorziening.** De declaratie moet wel beargumenteerd en bewezen worden, met bijvoorbeeld een bon.' *Olmo Linthorst*

Rol Onderwijsinspectie bij incidenten hbo

‘Wij blussen de brandjes’

Het is alweer even stil rond Inholland, maar vergeten is het nog niet in hbo-land. Bij alle ophef over wat er misging, dringt de vraag naar de rol van de Onderwijsinspectie zich op. ‘Wij kunnen zoiets niet voorkomen’, zegt inspecteur-generaal Annette Roeters.

Twijfelachtige afstudeerroutes, zesjescultuur, studenten die in opstand komen... Soms stormt het in het hoger onderwijs en dan stelt vroeg of laat iemand deze vraag: waar was de Onderwijsinspectie? Had die het niet kunnen voorkomen? Nee, zegt inspecteur-generaal Roeters, dat kon de inspectie niet. ‘Iedereen smeekt altijd om minder regels en minder bureaucratie, maar bij zo’n incident als Inholland hoor je ineens dat er meer toezicht zou moeten zijn.’

Het toezicht op het hoger onderwijs zit anders in elkaar dan dat op andere onderwijssectoren. ‘We hebben te maken met volwassen onderwijsinstellingen en verwachten dat ze zelf hun *checks and balances* organiseren. Hun medezeggenschapsraden en opleidingscommissies moeten goed functioneren, net als hun raad van toezicht. Het vergt nogal wat van bestuurders, maar ze moeten hun eigen tegenspraak regelen.’

BRANDWEER

Zolang het goed gaat, blijft de inspectie op afstand. ‘Wij hebben nu eenmaal een brandweerfunctie. Als we alarmerende signalen krijgen, rukken we uit. En ja, dat gebeurt weleens. Denk maar aan het cadeaupunten-onderzoek in 2007 of de sluiting van de European University for Professional Education, de particuliere hogeschool in Den Haag.’

De inspectie neemt alle signalen serieus, benadrukt Roeters. ‘We waren allang bezig met een onderzoek naar de verkorte studietrajecten toen het nieuws over Inholland losbarstte. Er waren namelijk al eerder aanwijzingen over trajecten waarbij je vraagtekens kunt zetten.’

Maar het kenmerk van de inspectie is dat zij het hoofd koel houdt en niet te snel conclusies trekt, vindt Roeters. ‘Neem de verkorte afstudeertrajecten voor langstudeerders. Die kunnen ook

wijzen op verantwoordelijkheidsgevoel bij de opleidingen. Kennelijk willen ze eraan bijdragen dat die studenten alsnog hun diploma halen, en dat is heel goed. Maar als zo’n afstudeertraject verkort wordt, moet het niveau natuurlijk wel gehandhaafd blijven. Daar kijken we nu naar, en niet alleen bij Inholland. Er zijn 34 instellingen waar we nu mee praten. Die zijn natuurlijk niet allemaal fout.’

‘IEDEREEN SMEEKT ALTIJD OM MINDER REGELS, MAAR BIJ ZO’N INCIDENT ZOU ER INEENS MEER TOEZICHT MOETEN ZIJN.’

Wat is dan de kern van het probleem? Waardoor steken zulke incidenten vooral in het hbo telkens weer de kop op? Roeters weet het niet en denkt dat er misschien ook helemaal geen ‘kern’ is. ‘Neem de grootschaligheid van opleidingen die vaak wordt genoemd. In de *Keuzegids hbo* zie je dat kleine hogescholen beter scoren, maar ligt dat inderdaad aan hun kleinschaligheid? De grootste universiteit van Nederland is de Universiteit Utrecht en dat is niet de slechtste. In het middelbaar onderwijs lijkt het eerder omgekeerd te zijn: zwakke scholen zijn vaak kleiner dan sterke scholen. De grootschaligheid in het hbo hoeft dus niet het probleem te zijn, het gaat erom hoe je die organiseert.’

ROL NVAO

Wat is eigenlijk de rol van accreditatieorganisatie NVAO bij de incidenten in het hbo? Had die strenger moeten controleren en de gewraakte opleidingen geen goedkeuring moeten geven?

Volgens Roeters is accreditatie toch iets anders dan toezicht. ‘De NVAO velt eens in de zes jaar een oordeel. Zij maakt een foto, geen film. Na die foto geldt in feite de afspraak: we gaan nu zes jaar lang geen toezicht houden en we komen alleen tussendoor kijken als er iets misgaat.’ De kritiek dat de NVAO niet streng genoeg is en bijna nooit een opleiding afkeurt, vindt Roeters niet terecht. ‘Dit accreditatiesysteem heeft een zuiverende werking gehad toen het werd ingevoerd, ook al zijn er maar weinig opleidingen afgekeurd. Zwakke opleidingen durfden helemaal geen accreditatie aan te vragen en zijn vanzelf verdwenen. Het is ook wel begrijpelijk dat de NVAO een zekere druk voelt. De gevolgen van een afkeuring zijn enorm; een negatief oordeel stel je dus het liefst zo lang mogelijk uit.’

TUSSENDOR KEUREN

De vraag is nu hoe het toezicht van de Onderwijsinspectie en de NVAO eraan kan bijdragen dat opleidingen op een hoger niveau komen en de kans op incidenten verkleind wordt. Misschien zou er toch iets vaker een ‘film’ van een opleiding gemaakt moeten worden’, oppert Roeters.

Sinds 1 januari zijn de mogelijkheden daarvoor uitgebreid. De NVAO krijgt de bevoegdheid om opleidingen tussendoor extra te keuren, als zij daar aanleiding toe ziet. En de Onderwijsinspectie, die op haar beurt toezicht houdt op het accreditatiestelsel? ‘Wellicht gaan we wat vaker de diepte in om te kijken hoe de NVAO tot haar oordeel is gekomen. Dan gaan we zelf de kwaliteit beoordelen, in plaats van de procedures die de NVAO hanteert. In elk geval gaan we om tafel met de NVAO om onze rollen goed op elkaar af te stemmen.’

HOP, Hein Cuppen en Bas Belleman / Profielen

Het gebeurt niet elke dag dat een prinses zich onderhoudt met studenten van de Hogeschool Rotterdam. Maar onlangs bracht prinses Máxima herself een bezoek aan de Creative Factory en het Ondernemershuis Zuid. Daar sprak zij ook met twee studenten bedrijfseconomie van de HR.

Studenten
bedrijfseconomie
in gesprek
met prinses

MÁXIMA!

DE ONTMOETING VOND PLAATS IN HET KADER VAN HET STARTERS-TRAJECT, WAARBIJ STARTENDE ONDERNEMERS ONDER ANDERE LEREN HOE ZIJ EEN ONDERNEMINGSPLAN MOETEN SCHRIJVEN.

Een onderdeel daarvan is dat aspirant-ondernemers twee coaches toegewezen krijgen. Dat zijn vierdejaarsstudenten van de HR die de ondernemer steunen en de plannen kritisch bekijken, met als doel dat er aan het eind van het traject een uitgewerkt en realistisch ondernemingsplan ligt. In totaal hebben vijftien koppels (dertig studenten bedrijfseconomie) ondernemers geholpen bij het schrijven van hun ondernemingsplan. Twee van hen mochten aanwezig zijn bij het werkbezoek van Máxima: Ernst-Jan Wiegel en Charisma Kalicharan. In het kader van een vierdejaarsminor begeleiden zij onder andere Ineke van Esveld, ondernemer in spe en eveneens gesprekspartner voor Máxima. Van Esveld wil een praktijk voor kindercounseling starten, waarbij zij kinderyoga gaat combineren met gespreksessies en creatieve therapie.

En vinden de studenten het spannend om Máxima in real life te ontmoeten? ‘Nee hoor’, reageert Charisma. ‘We hoeven geen presentatie te houden. Zij gaat ons een aantal vragen stellen over ons project en wij hoeven alleen maar antwoord te geven. Dat zal toch wel goed gaan?’ Ze hebben ook niet lang nagedacht over de kleding die ze vandaag zouden dragen. Ernst-Jan: ‘Ik vroeg aan Charisma of zij ‘in pak’ ging en samen besloten we dat we gewone kleren zouden dragen. Maar ik heb me wel geschoren!’

GEÏNTERVIEWD DOOR MÁXIMA

‘Welke criteria zijn er voor de matching tussen studenten en ondernemers?’, vroeg Máxima aan de projectleider van het Starterstraject, terwijl een fotograaf de officiële plaatjes schiet en anderen voorzichtig met hun mobiele telefoon foto’s maken. Die zijn er niet, zo bleek, want in de praktijk kun je ook niet kiezen wie je wel of niet terzijde wilt staan. ‘Het was voor ons juist erg leerzaam om met twee totaal verschillende starters te werken die ieder hun eigen visie en doel hebben’, vulde Ernst-Jan aan.

‘En wat vond u van de adviezen van de studenten?’, vroeg de prinses aan Van Esveld. ‘Ik was heel tevreden’, antwoordde ze, ‘ik kreeg goede feedback en het feit dat ik bij elke ontmoeting een stuk tekst moest inleveren, dwong me om mijn gedachten op papier te zetten en daar de vaart in te houden.’ ‘Weten jullie al wat je na je afstuderen wilt gaan doen?’, vroeg Máxima nog aan de studenten en ‘Heeft u al een bedrijfspand gevonden?’, aan Van Esveld. Nee, dat is de volgende stap, liet zij weten. En toen was het alweer afgelopen. Máxima verliet het Ondernemershuis, de vrieskou in, waar een cameraploeg op haar stond te wachten. ■ Dorine van Namen

Het Instituut voor Financieel Management is van plan om met dit project door te gaan, maar concrete afspraken zijn nog niet gemaakt.

FOTO'S: RICK KEUS

RUTTE 1 en het hoger onderwijs

Je moet onder een steen hebben gelegen om niet te zijn geconfronteerd met de nu al beruchte langstudeersmaatregel van het kabinet. *Profielen* duikt nog een keer in de **ins en outs** van deze maatregel, en bladerde het regeerakkoord erop na om te kijken wat we nog meer kunnen verwachten van Rutte I. **De zelf te bekostigen master** bijvoorbeeld.

Museumpark, maandag 13 december, negen uur 's ochtends. Een verbaasde medewerker van de onderwijswerkplaats staat voor een dichte deur.

'Wat? Is de laagbouw gesloten? De hele dag? Dan kan ik niet werken', concludeert zij verbaasd. Hier in het 'bestuurscentrum' van de Hogeschool Rotterdam houden actievoerende studenten de wacht. Niemand komt erin. Dit deel van de locatie is tot vijf uur bezet. Een nogal forse maatregel. De meeste studenten en medewerkers die vandaag rondlopen op Museumpark hebben zoiets nog nooit eerder meegemaakt. De actiebereidheid onder HR-studenten is normaalgesproken niet groot. Zelden trekken zij naar het Malieveld om te demonstreren, maar deze langstudeersmaatregel brengt daar verandering in. Derdejaars cmv (culturele en maatschappelijke vorming) Setareh is één van de ongeveer 75 actievoerende HR-studenten. 'Veel studenten zullen door dit beleid geraakt worden. Ikzelf ook. Ik heb een auto-ongeluk gehad en daardoor studievertraging opgelopen. Ik zal straks moeten bijlenen. Dat is niet eerlijk.'

370 MILJOEN

'De langstudeerdersmaatregel is de meest omvangrijke bezuinigingsoperatie in het hoger onderwijs van dit kabinet. Staatssecretaris Halbe Zijlstra hoopt er 370 miljoen euro mee binnen te halen, en daarmee wordt het door universiteitenvereniging VSNU 'de grootste bezuiniging op het hoger onderwijs sinds de jaren tachtig' genoemd. Studenten die meer dan een jaar uitlopen, moeten naast het gewone collegegeld van 1.672 euro een boete betalen van 3000 euro. Als concessie heeft Zijlstra ook masterstudenten een uitloop van een jaar gegeven. Studenten met een functiebeperking die recht hebben op een extra jaar prestatiebeurs, krijgen een uitloopjaar extra. Zij hebben dus een uitloop van maximaal drie jaar. Maar daarna is

het dokken. En niet alleen voor de studenten. Ook de hogescholen en universiteiten moeten een boete betalen voor langstudeerders, ook 3000 euro per student. Voor de Hogeschool Rotterdam zal dat waarschijnlijk neerkomen op een kostenpost van 8,1 miljoen euro per jaar. Dat kan alleen maar ten koste gaan van de kwaliteit van het onderwijs, betogen de studentenbonden die daarom 'de dood van de kenniseconomie' aankondigen.

De Tweede Kamer is eind november, ondanks allerlei mitsen en maren, in meerderheid akkoord gegaan met dit plan. Dat betekent dat het wetsvoorstel langstudeerders ergens in de eerste maanden van 2011 wordt afgerond. De precieze financiële uitwerking volgt in de Voorjaarsnota, die meestal eind mei wordt gepresenteerd. Als alles volgens plan gaat, zal de wet al met ingang van het nieuwe collegejaar van kracht zijn. En niet alleen voor nieuwe studenten, maar ook voor de groepen die nog onder het 'oude' beleid aan hun studie begonnen. Daarmee zal de langstudeerdersmaatregel vooral studenten treffen die studiejaar hebben 'verspeeld' aan een verkeerde studiekeuze en de overstap naar een nieuwe studie.

Veel tegenstand is er ook omdat deze maatregel behalve switchers juist de 'goeden' treft: studenten die een moeilijke bètastudie volgen bijvoorbeeld, of die een bestuursfunctie vervullen naast hun studie. Het definitieve wetsvoorstel zal laten zien hoe het kabinet met deze heikele kwesties omgaat: schipperend, waarmee een wirwar aan uitzonderingen op de wet ontstaat, of rechtlijnig: één wet voor allen.

'ONBEGRIJPELIJK'

Bij de vele protesten tegen de nieuwe wet, via demonstraties, bezettingen en op sociale netwerken, hebben studenten brede steun van de bestuurders in het hoger onderwijs. De landelijke studentenvakbond LSVb riep

'IK HEB STUDIEVERTRAGING OPGELOPEN DOOR EEN AUTO-ONGELUK. DAT IK STRAKS EEN BOETE KRIJG, VIND IK NIET EERLIJK.'

DE INVOERING VAN EEN LEENSTELSEL VOOR DE MASTERFASE ZAL OOK HBO'ERS RAKEN.

DE LANGSTUDEERS-MAATREGEL

- Studenten krijgen 1 uitloopjaar voor zowel de bachelor- als de masterfase. Wie daarna nog niet is afgestudeerd, moet bovenop zijn collegegeld een boete betalen van 3000 euro. Dit betekent dat hbo'ers vijf jaar over hun studie mogen doen en wo-studenten zes jaar voor bachelor- en masterfase.
- Studenten met een functiebeperking die recht hebben op een extra jaar prestatiebeurs, krijgen een uitloopjaar extra. Zij hebben dus een uitloop van maximaal drie jaar.
- Alle langstudeerders behouden recht op het aanvragen collegegeldkrediet - nu maximaal 8.565 euro.
- Langstudeerders raken ook hun studenten OV-chipkaart kwijt. Deze regeling gaat in per 1/1/2012.
- Voor studenten die voor een tweede studie in de gezondheidszorg of het onderwijs kiezen en daarvoor het wettelijk collegegeld verschuldigd zijn, komt de teller bij aanvang van deze studie weer op nul te staan. Zij krijgen dus opnieuw een uitloopjaar voor de bachelor én een voor de master.

hogescholen en universiteiten op om in de roosters rekening te houden met de grote demonstratie in Den Haag op 21 januari, in december kregen Enschedese studenten van Saxion een middag vrij om te demonstreren en ook de actievoerende HR-studenten werd geen strobreed in de weg gelegd toen zij de laagbouw van Museumpark bezetten. Het mag duidelijk zijn: ook de besturen zitten in hun maag met de langstudeerdersmaatregel. Collegelid Gerard van Drielen van de Hogeschool Rotterdam verklaarde tegenover de NOS de kabinetsplannen 'maatschappelijk volstrekt onbegrijpelijk' te vinden. Volgens Van Drielen zal de bezuinigingsoperatie ten koste gaan van het onderwijs. Hij wees daarbij met name op het grote aantal allochtone studenten op de HR en de extra begeleiding die er is in de vorm van mentoring, bijscholing en summerschools. 'Wij investeren er miljoenen in om dat mogelijk te maken. En dan denkt men dat de staatskas gebaat is bij de korting die men op de hogescholen wil loslaten. Terwijl iedere afgestudeerde de samenleving een veelvoud van dat geld gaat opbrengen in de samenleving.'

ZELF BETALEN VOOR DE MASTER

Toch wijst alles erop dat de langstudeerdersmaatregel er gaat komen. Halbe Zijlstra heeft zich in de korte tijd dat hij staatssecretaris is niet laten kennen als een bestuurder die uit is op populariteit. Nu de Tweede Kamer heeft ingestemd, verwacht niemand dat hij zich zal laten tegenhouden door demonstrerende studenten en sputterende collegeleden. Bovendien zit er meer in het vat. Terwijl in en buiten de Kamer het vuur hoog oplaaide over de langstudeerders, bleef het opmerkelijk stil over dat andere kabinetsvoornemen: het schrappen van de basisbeurs voor de masterfase. De plannen hiervoor zijn nog niet nader uitgewerkt, maar dit staat er in het regeerakkoord: 'Ook aan de student wordt een investering gevraagd in zijn eigen toekomst, in ruil voor veel beter onderwijs. Daarom wordt voor de masterfase een sociaal leenstelsel ingevoerd. De opbrengsten hiervan komen geleidelijk vrij en zullen dus ook geleidelijk in de kwaliteit van het onderwijs worden geïnvesteerd.' De studentenprotesten hebben zich tot nog toe gericht op de langstudeersmaatregel, maar dat met name universitaire studenten zich gaan roeren als de plannen voor het leenstelsel van de masterfase contour krijgen, ligt voor de hand. Waar mbo- en hbo-studenten een basisbeurs krijgen tot aan het diploma, stopt de financiering voor de wo'ers straks bij de bachelorfase. Iedere zichzelf respecterende student weet dat hij met

enkel een universitaire bachelor op zak niet bijster veel kans maakt op de arbeidsmarkt. Dit in tegenstelling tot hbo'ers die met een hbo bachelor in principe klaar zijn voor het echte werk. Maar het leenstelsel zal niet alleen de wo'ers raken. Steeds meer hbo'ers willen na hun studie een master volgen aan de universiteit. Zeker gezien de onzekerheid op de arbeidsmarkt door de sporen die de economische crisis heeft achtergelaten, willen zij hoog gekwalificeerd de arbeidsmarkt instromen. Ook voor hen geldt dat ze zullen moeten gaan lenen, of hun ouders lief moeten aankijken als die het zich kunnen veroorloven. Tegenover deze bezuinigingen staan trouwens ook investeringen. Het toverwoord in het regeerakkoord is 'primaire proces'. Het kabinet vindt dat het niveau van het onderwijs omhoog moet, en dat er op onderdelen die niet bijdragen aan dat 'primaire proces' bezuinigd kan worden. Minder bureaucratie dus. Staatssecretaris Halbe Zijlstra rekende de Tweede Kamer voor dat hij tegenover de 510 miljoen euro die hij in totaal wil bezuinigen op hoger onderwijs ook 500 miljoen wil investeren, bijvoorbeeld door het realiseren van de hervormingsplannen voor het hoger onderwijs van de commissie-Veerman. Het wordt spannend om te zien welke effecten de plannen van het kabinet hebben op de lange termijn. Krijgen we inderdaad beter hoger en wetenschappelijk onderwijs? Studeren meer studenten op tijd af en is daarmee het rendement van het onderwijs verhoogd? Of zal de overgang naar een leenstelsel voor de masterfase betekenen dat minder studenten opgaan voor een master? Dat laatste is niet te hopen. Want dan zou de kabinetsambitie om in de top vijf van kenniseconomieën te komen, weleens voortijdig kunnen stranden. ■

REGEERAKKOORD EN DE LERARENOPLEIDING

- De pabo wordt gedifferentieerd. Studenten worden opgeleid voor een 'brede bevoegdheid' voor de hele basisschool, maar kiezen voor een 'specifieke bekwaamheid' voor het jongere of het oudere kind.
- Het programma LeerKracht! voor het versterken en professionaliseren van docenten, wordt voortgezet.
- Er komt meer ruimte voor prestatiebeloning in het onderwijs, zowel voor personen als voor teams.
- De kwaliteitsverhoging van lerarenopleidingen wordt voortgezet

AFGESTUDEERO

REJAUNA ROJER

Rejauna Rojer was het type actieve student. Altijd bezig in allerlei commissies, bijbaantjes en met haar studie. Nog geen 25 jaar en al een uitgebreide cv opgebouwd, veel van de wereld gezien en niet te beroerd om medestudenten te helpen. In 2010 haalde ze haar diploma fiscale economie aan de HR. Nu is ze in afwachting van de start van een master.

Tot 2010: fiscale economie HR
Nu: in afwachting van een master

ALS JE EENMAAL IN DE KOLOMMEN VAN DE RUBRIEK 'AFGESTUDEERD' STAAT, zou je zeggen dat je je geen zorgen meer hoeft te maken over de langstudeerboete die het kabinet wil gaan invoeren. Maar over de plannen van het kabinet maakt de verder zo opgewekte Rojer (1986) zich behoorlijk zorgen. 'Met die boete voor opleidingen met langstudeerders ligt het gevaar op de loer dat het straks makkelijker wordt gemaakt om je diploma te halen. Gaat de waarde van diploma's dan omlaag?'

Nu is Rojer inderdaad afgestudeerd, maar uitgestudeerd is ze nog niet. Als het meezit, begint ze in september aan een master fiscale economie aan de Erasmus Universiteit. 'Officieel duurt die een jaar en ik heb natuurlijk ook de ambitie om die in één jaar te doen, maar slechts vijf procent van de studenten haalt hem ook in een jaar.' Toch is het niet alleen haar eigen hachje waar Rojer zich zorgen over maakt. Ze vindt ook dat je studietijd ideaal is om jezelf te ontplooien. 'Wat heb je aan een goed stel hersens als je geen *people skills* hebt? Als ik kijk naar wat ik later nodig heb, zijn dat toch vooral veel sociale vaardigheden. Ik moet kunnen presenteren, uitleggen, beargumenteren en organiseren. Dát leren heeft een toegevoegde waarde. En ik vind het leuk.' Daarom greep Rojer tijdens haar studie allerlei mogelijkheden aan om meer te leren dan het curriculum voorschrijft. Ze werkte bij haar opleiding als student-assistent loonbelasting & omzetbelasting, ze vertegenwoordigde haar opleiding op studiebeurzen, bij open dagen, op proefstudeerdagen, bij een landelijke accreditatie en ze stond een jaar voor de klas als junior-docent inkomstenbelasting. Vooral lesgeven is erg leerzaam: 'Als je lesgeeft, moet je ook de grappenmakers de mond kunnen snoeren. Daar word je mondig van.'

CV

- 2005-2010** fiscale economie
- 2006-2010** Hogeschool Rotterdam, diverse functies
- 2007** Belastingdienst Rotterdam, aangifte particulieren
- 2007-2010** Deloitte & Touche (stages en werk), diverse functies en afdelingen

FOTO: LEVIEN WILLEMS

GELEERD OP DE HR: Veel praktijkkennis door docenten met veel praktijkervaring.
GEMIST OP DE HR: Iemand die internationale betrekkingen coördineert, maar die is er nu wel.

REIZEN ALS ONTPLOOING

Toen Rojer in 2005 aan fiscale economie begon, was die opleiding pas twee jaar oud. Dat betekende veel zelf ontdekken en regelen, vooral toen ze een buitenlandse stage wilde doen. 'Ik was de tweede van de opleiding die dat deed. Het duurde ongeveer een jaar voordat alles geregeld was. We hadden toen ook nog niet de luxe van een bureau externe betrekkingen of *exchange programs*. Inmiddels is dat allemaal veel beter geregeld.' Na haar master wil Rojer eerst weer gaan reizen. Naast werken en leren ziet Rojer reizen namelijk ook als een vorm van 'ontplooiing'. 'Op reis probeer ik zoveel mogelijk nieuwe dingen te doen. Het leukste vind ik het uitwisselen van culturele ervaringen met de lokale bevolking. Bijvoorbeeld in India naar een bruiloft gaan, met alle bijbehorende rituelen.' Ze denkt dat reislustige studenten het moeilijker krijgen door de strenge kabinetsplannen. Een buitenlandse stage bijvoorbeeld past niet altijd in de tijd die je van school krijgt. 'Als je straks maar een uitloop van een jaar hebt, kun je jezelf niet zo makkelijk ontplooien als ik heb gedaan', concludeert Rojer. 'Je benadeelt dan eigenlijk de gemotiveerde studenten. Ik heb naast mijn opleiding vrijwilligerswerk gedaan in Curaçao. Ik ben klassenvertegenwoordiger geweest, peercoach en lid van de opleidingscommissie fiscale economie. Kunnen de studenten van morgen zich ook nog zo breed ontwikkelen?' ■
Olmo Linthorst

Tolerantie en respect zijn niet hetzelfde

In een multiculturele samenleving doet ieders culturele en dus ook religieuze achtergrond ertoe. Toch is het thema religie niet ingebed in de curricula van de HR.

WAAROM IS HET NODIG OM OP DE HOGESCHOOL OVER RELIGIE TE PRATEN?, vroeg Ton Handgraaf zich af. Hij organiseerde het symposium Onderwijs en Religie ter ere van zijn afscheid van de Hogeschool Rotterdam, waar hij 35 jaar als docent heeft gewerkt. ‘Omdat de bevolkings-samenstelling ingrijpend is veranderd, omdat het thema actueel is en ook op de hogeschool speelt. Omdat studenten niet alleen kennis verwerven, maar ook een houding, vaardigheden en een visie moeten ontwikkelen.’ Wat houdt ons tegen? ‘Onze ideeën over tolerantie en respect. Daardoor wordt religie nogal eens gebagatelliseerd en gerelativeerd.’ Het symposium begon met inleidingen van Jan van Heemst, docent cultuurgeschiedenis aan de Willem de Kooning Academie, en Anton Zijderveld, emeritus hoogleraar cultuursociologie. Ook zij zagen redenen om het thema religie hoger op de agenda van de hogeschool te plaatsen. Van Heemst: ‘Het algemene karakter van het onderwijs geeft ons de gelegenheid om heterogeniteit mee te geven. Hierdoor kun je je bewust worden van je eigen komaf en positie in een cultureel-maatschappelijke traditie. De modernisering van Europa resulteerde weliswaar in een toename van ongelovigheid, maar niet in de definitieve overwinning van niet-religieuze op religieuze wereldbeelden.’ Zijderveld onderschrijft dit. ‘We leven in een samenleving die is gesecculariseerd, maar religie is nog steeds een factor van betekenis. Kennis van de geschiedenis van religie is belangrijk. Mijn ervaring is dat de interesse bij studenten voor dit thema groot is en dat is reden genoeg om het te agenderen.’

VERLICHTING EN MULTICULTURALISME

Van Heemst sprak over de verlichting, Zijderveld over verzuiling en multiculturalisme. Zal de islam in het westen, in Nederland, gaan verzuilen? Krijgen we in de toekomst islamitische ziekenhuizen of een islamitische partij in de Tweede Kamer? Niet zo waarschijnlijk, denkt hij. ‘De theologische verdeeldheid en het gebrek aan etnische eenheid binnen de islam zijn daarvoor te groot. En niet alleen de ontkenning, ook de ontmoskeeïsering is al aan de gang.’

Zijderveld maakt onderscheid tussen multiculturaliteit en multiculturalisme. Multiculturaliteit is een sociologisch feit, zo stelt hij. ‘Verzet hiertegen heeft net zo weinig zin als verzet tegen de zwaartekracht. In deze gemondialiseerde wereld is het onmogelijk om je binnen je eigen grenzen terug te trekken. Het is uiterst belangrijk om dit in het onderwijs over te dragen. Multiculturalisme is een ideologie – integratie is niet noodzakelijk – en naar mijn idee is het een foute ideologie. Dit zogeheten idealisme bleek slechts onverschilligheid te zijn.’

Van Heemst: ‘Vanaf de achttiende eeuw wordt de Europese cultuurgeschiedenis in belangrijke mate bepaald door de mentaliteit van de verlichting. Geloof en traditie hebben dit daarna minder makkelijk voor het zeggen. De verlichters strijden voor het recht op vrije intellectuele meningsuiting in de publieke ruimte.’

‘Sinds de verlichting gaan individuele vrijheid en algemene rechtsgelijkheid hand in hand. In principe wordt ieder in zijn waarde gelaten, of er nu sprake is van vrouw of man, arm of rijk, atheïst of gelovige, homo, lesbo of hetero. Ook al melkt de één duiven op een platje drie hoog achter en paradeert de ander op Roze Zaterdag, voorzien van trommel en hanenkam, trots met haar al even schaars geklede vriendin in een string over straat.’

Deze tolerantie moet overigens niet worden verward met respect, zegt Van Heemst. ‘Integendeel, tolerantie berust op de aanvaarding van de afwezigheid van respect. Wat rest, is de bereidheid elkaars misschien wel uiterst bedenkelijke boodschappen aan te horen en te weerspreken, zonder er meteen op los te timmeren. Tolerantie geeft uitdrukking aan het besef dat het geen zin heeft koste wat kost respect op te eisen: daarmee zou immers alsnog intolerantie victorie kraaien. Argumenteren, daar gaat het om.’

AFVINKLIJSTJES

Van interreligieus argumenteren kwam het tijdens het symposium niet, onder andere doordat de islamitische stem bij de sprekers en bezoekers ontbrak. Maar in het workshopgedeelte werd geanimeerd over een scala aan onderwerpen gediscussieerd. *Profielen* schoof aan bij ‘De

GRONDSLAG VAN DE HR DE HOGESCHOOL ROTTERDAM IS EEN ALGEMEEN BIJZONDERE HOGESCHOOL DIE ERNAAR STREEFT OM DE LEVENSBESCHOUWELIJKE PLURIFORMITEIT IN DE ONDERWIJSPROGRAMMA'S EEN PLAATS TE GEVEN EN ZO DE KENNIS VAN DE ACHTERGRONDEN VAN GODSDIENSTEN, LEVENSOVERTUIGINGEN EN CULTUREN TE VERGROTEN.

▶ relevantie van levensbeschouwing’, waar werd gesproken over het failliet van het competentiegericht leren. Competenties noemen slechts bekwaamheden. In de praktijk loopt dit uit op lijstjes vaardigheden. Maar het leraarschap behelst meer dan het afvinken van lijstjes. Om een goede leraar te kunnen zijn, is het belangrijk om (pedagogische) idealen te hebben. Deze idealen zorgen voor de broodnodige oriëntatie, inspiratie en motivatie. Ze boren een diepere laag van leren aan en dáár zit de kracht van de leraar. Dergelijke idealen put je uit een levensbeschouwing, in de breedste zin van het woord. En dáárom kan de lerarenopleiding in het bijzonder en de hogeschool in het algemeen niet zonder levensbeschouwing, is de overtuiging van moderator Wouter Pols, docent aan de lerarenopleiding. En hij krijgt bijval. Ook bij andere opleidingen komt levensbeschouwing het onderwijs direct binnen. Een docent scheikunde vertelt: ‘Wij leren onze studenten om op celniveau te manipuleren. Dit kun je ook zien als direct ingrijpen in de schepping. Ik vind dat een moeilijke kwestie.’ ‘En hoe geef je inhoud aan je rol als docent als een student stage gaat lopen bij een instelling waar explosieven worden gemaakt?’, vult een wiskundedocent aan. Deelnemer Annemiek stelt dat de levensbeschouwing van de HR is: handen uit de mouwen en niet te veel nadenken. ‘Maar studenten kiezen hun rolmodellen toch wel, ongeacht het onderwijssysteem. Ook al organiseren we het niet, studenten ontwikkelen zich, ook op het gebied van levensbeschouwing.’ Anderen onderschrijven dat en stellen dat jongeren wel degelijk idealisme praktiseren, bijvoorbeeld op het gebied van duurzaamheid, al heeft dat dan geen directe link met religie. En zo meandert de discussie van religie in het algemeen naar studieloopbaancoaching (slc) in het bijzonder. Caroline: ‘Slc is de ideale plek om iets met levensbeschouwing en het dieperliggende vormingsproces te doen, maar dat is in de praktijk een ondergeschoven kindje. Veel studenten ervaren dit als een waardeloos vak.’ De aanwezigen vinden dat voor docenten hetzelfde geldt. ‘Maar moet je het systeem de schuld geven?’, vraagt Tineke. ‘We hebben toch ook onze individuele verantwoordelijkheid?’ ■ *Dorine van Namen*

COLUMN ERNEST VAN DER KWAST

FOTO: LEVIEN WILLEMS

Voorschot

IK DURF NIET IN DETAILS TE TREDEN, IK DURF GEEN NAMEN TE NOEMEN, GEEN PLAATSEN. HET GAAT OM EEN CAFÉ EN EEN BARDAME IN EEN NIET NADER GENOEMDE STRAAT IN EEN NIET NADER GENOEMDE STAD. WAAR GAAT HET OM? Sinds kort hangt er in dit anonieme café een schilderij aan de muur. Het is een portret van de bardame. Ik wil het niet over de kwaliteit van het portret hebben. Die doet er niet toe. Laat ik het zo zeggen: het portret lijkt. Wie naar het schilderij aan de muur kijkt, ziet de vrouw achter de bar. Zonder dubbel te zien, dus.

De eerste keer dat ik het schilderij zag, was het alsof ik een doodsbericht las. Ik was enkele weken niet in het café geweest en dacht: de bardame is overleden. Een ongeval, een kort ziekbed. Droefenis drong mijn lichaam binnen. Sommige mensen mogen niet sterven. Je moeder, de barvrouw. Maar toen ik naar de toog liep, stond ze daar gewoon: de engel met de sigaret. Ze tapte bier en troostte mannen.

Ik durfde niet meer naar het schilderij te kijken. Het was alsof het café een voorschot had genomen op de dood. Als de bardame zou overlijden, dan zou het portret blijven hangen. Mensen zouden bloemen neerleggen, misschien zou een enkeling het besprenkelen met bier. De dagen zouden voorbij gaan. Donkere dagen, zonovergoten dagen. Maar in de nacht zouden bezoekers steeds even naar de bardame kijken. ‘Dag lieve schat’, zou een man mompelen. ‘Je was mijn engel.’

De bardame lachte naar mij. ‘Kijk niet zo somber’, zei ze. ‘Ik zal je nog een biertje inschenken.’ Heel even was het alsof het schilderij tegen mij sprak. Ik zweeg, ik durfde niets te zeggen. Maar toen stond er een nieuw glas voor mij. Ik dronk het in twee slokken leeg en daarna kwam eindelijk de troost. Dit klinkt misschien pathetisch. Dit is wat Charles Bukowski ergens schrijft: ‘My beerdrunk soul is sadder than all the dead Christmas trees of the world.’

Troost ons.

Daarom noem ik geen namen. Niet van het café, niet van de bardame. (Bukowski is al dood.) Ik wil dat mijn verbeelding losstaat van de werkelijkheid en dat het schilderij gewoon een schilderij is. Ik wil de dood op afstand houden. Ver weg, in een verhaal dat zich afspeelt in een plaats die niemand kent. ■

Ernest van der Kwast is talkshowhost en schrijver. Afgelopen voorjaar verscheen zijn laatste boek: Mama Tandoori.

3 STUDENTEN DOEN EEN BOEKJE OPEN

Het Huishoudboekje van...

DE ONDERNEMER		De 'NET OP KAMERS' - wonende		DE VOORUITDENKER	
Inkomsten		Inkomsten		Inkomsten	
Stufi voor thuiswonenden	€ 95	Stufi voor uitwonenden	€ 266	Stufi voor thuiswonenden	€ 95
Inkomsten bijbaan	€ 400 à 500	Huurtoeslag	€ 100	Aanvullende beurs	€ 150
Winst eigen bedrijf	€ 1250 à 1500	Bijbaan	€ 100	Inkomsten bijbaan	€ 400
Uitgaven		Uitgaven		Uitgaven	
Auto (verzekering en wegenbelasting)	€ 100	Huur, all-in	€ 380	Zorgtoeslag	€ 58
Kleding	€ 100-150	Boodschappen	€ 50	Zorgverzekering	€ 108
Uitgaan	€ 75	Materialen studie	€ 15	Telefoonabonnement	€ 45
Sparen	± € 250	Telefoonabonnement	€ 10	Internet	€ 20
		Kleding	€ 20	Fitness	€ 30
		Uitgaan	geen vast bedrag	Lenzen	€ 21
		Sparen	geen vast bedrag	Uitgaan	€ 20
				Kleding	€ 150-300
				Sparen	€ 150

750 euro voor thuiswonenden en 1130 euro voor uitwoners - dat zou volgens het onderzoek Eurostudent uit 2008 het gemiddelde inkomen zijn van de Nederlandse student. Kennelijk klopt het clichébeeld van de 'arme' student niet meer. Nieuwsgierig geworden vroeg Profielen drie HR-studenten naar hun huishoudboekje.

Tekst: Esmé van der Molen Fotografie: Ronald van den Heerik

Toen Carlo Fok achttien werd, richtte hij de webshop www.cf-products.nl op. Hij droomde al van een eigen zaak sinds zijn twaalfde maar om zijn ouders niet met aansprakelijkheid op te zadelen, stelde hij zijn ambities uit tot de dag waarop hij meerderjarig zou worden. Hij begon met de import en verkoop van xenon-lampen en breidde daarna uit met andere producten, variërend van waveboards en stepjes tot overhemden. Naast zijn studie en bijbaan is hij er tussen de vijftien à twintig uur per week mee bezig. **'Voor een student heb ik een flink inkomen. Toch geef ik niet veel uit.'** Ik woon nog thuis en mijn ouders betalen mijn eten en ziektekostenverzekering. De winst die ik maak, investeer ik weer in het bedrijf. Ik keer mezelf geen loon uit. Mijn studiekosten kan ik via het bedrijf afschrijven, net als mijn telefoon. Ook spaar ik elke maand. Na mijn afstuderen wil ik op mezelf gaan wonen. Dan is het wel handig om wat geld te hebben. Verder heb ik de ambitie om uit te breiden. Ik hoef niet per se een groot bedrijf, maar het lijkt me leuk om een mooie zaak op te bouwen met een paar medewerkers.
www.cf-products.nl

CARLO FOK(20),
Tweedejaars small business &
retailmanagement
Thuiswonend
Duurste aanschaf:
auto van 13.000 euro

CARLO'S GELDTIP
Zet je stufi opzij.
Als je je studie
niet afmaakt, kun
je het geld direct
terugbetalen en
zit je niet in de
schulden.

400 à 500
de ondernemer

De 'net op kamers' - wonende

FANNY VERDONSCHOT(18)

Eerstejaars lifestyle & design, WdKA

Uitwonend

Duurste aanschaf:
printer van 70 euro

**FANNY'S
GELDTIP**
Wees een slimme
boodschapper.
Maak gebruik van
aanbiedingen en
acties als 2 voor
de prijs van 1,
bijvoorbeeld
bij C1000.

Het huishoudboekje van **Fanny Verdonschot** ziet eruit zoals je kunt verwachten van een student: weinig inkomen, weinig vaste lasten en variabele uitgaven aan luxe dingen. Kleding kopen doet ze alleen als ze geld over heeft, net als buiten de deur eten of uitgaan. Wel probeert ze te sparen, al is het niet met een vaste maandelijkse afschrijving. Verder valt op dat ze geen aanvullende lening heeft bij Duo/IB-groep, en dat is een bewuste keuze. **'Ik wil liever geen schulden maken.** Ik heb het ook zo geregeld dat ik niet rood kan staan. Gelukkig helpen mijn ouders mij financieel. Ze betalen mijn collegegeld, mijn verzekeringen en ik krijg maandelijks een bedrag van 90 euro. Daar red ik het mee. Sterker nog, ik kom niks tekort.'

95

**HICHAMS
GELDTIP**
Denk vooruit!
Zet geld opzij voor
een eventuele
vervolgstudie.

Regeren is vooruitzien, vindt Hicham Taouach. Daarom smijt hij zijn geld niet over de balk. Hij spaart. Elke maand. 'Ik houd rekening met de plannen van het kabinet. Na mijn HR-studie bouwkunde wil ik een masteropleiding gaan volgen; waarschijnlijk civiele techniek in Delft. Ik hou er rekening mee dat ik die masterfase zelf zal moeten betalen. Daarom spaar ik 150 euro per maand, of meer als ik geld overhoud.' Vroeger was Hicham naar eigen zeggen een 'merkjunk'. 'Ik hield erg van outfits kopen. Liefst met een merkje erop: **Dolce & Gabbana en Armani zijn mijn favorieten.** Ook heb ik een voorliefde voor gadgets, bijvoorbeeld van Apple. En dat is een prijzige hobby.' Ondanks zijn oog voor mooie spullen, vindt Hicham het niet erg daarop te bezuinigen. 'Ik ben gewoon van smaak veranderd. Natuurlijk vind ik Armani nog steeds mooi, maar een trui van Zara is ook oké. Ik vind het belangrijker om mezelf te redden dan dure merkkleding te dragen.'

Hicham Taouach (21)
Vierdejaars bouwkunde
Thuiswonend
Duurste aanschaf:
D&G-schoenen van 235 euro

de vooruitdenker

108

Met de kerstdagen kwam de Voedselbank om in de media-aandacht en levensmiddelen. Voedselbank-oprichter Clara Sies (59) had er een dubbel gevoel bij. 'Fijn natuurlijk, maar in januari moeten mensen ook eten.' Daarom in januari: de tragische successtory van de opmars van de Voedselbank.

DE VOEDSELBANK, EEN TRAGISCHE SUCSESSTORY

VOEDSELBANK?
Vergeet het maar, 'arme student'. Je kunt niet zomaar een kistje boodschappen afhalen bij de Voedselbank als blijkt dat de stufi er deze maand te snel doorheen is gegaan. Er kleven strenge voorwaarden aan.

- De Voedselbank Rotterdam is in 2002 opgericht door Sjaak en Clara Sies.
- 5000 huishoudens in de regio Rotterdam ontvangen op dit moment een voedselpakket.
- Landelijk zijn er inmiddels 130 regionale voedselbank-distributiecentra die samen 25.000 huishoudens oftewel zo'n 75.000 personen wekelijks van levensmiddelen voorzien.
- Huishoudens komen in aanmerking voor voedselhulp als hun besteedbaar inkomen na aftrek van vaste lasten als huur, gas/water/elektra, verzekeringen en aflossingen van schulden 175 euro of minder is.
- Mensen mogen maximaal drie jaar gebruikmaken van de Voedselbank, dat staat gelijk aan de duur van een schuldhulpverleningstraject.

'30 TOT 40 PROCENT VAN ALLE LEVENSMIDDELEN WORDT ERGENS IN DE KETEN VAN PRODUCENT TOT EINDGEBRUIKER VERSPILD.'

BEGIN 2009 WAS U TE GAST BIJ PAUW & WITTEMAN NAAR AANLEIDING VAN HET TELEVISIEPROGRAMMA 'GEEN CENT TE MAKKEN', MET RENÉ EN NATASJA FROGER. DE VOEDSELBANK HAD HIERDOOR VEEL PUBLICITEIT GEKREGEN, DE AANVRAGEN REZEN DE PAN UIT. HOE IS DAT NU?

'Het aantal hulpvragers is landelijk verdubbeld ten opzichte van 2009. Het grote probleem is dat voedselproducenten door de economische crisis hun productielijnen beter afstemmen op de vraag en ze dus minder overschotten hebben. Of ze verkopen hun restpartijen, in plaats van ze aan ons te doneren.'

HOE KOMT U NU AAN LEVENSMIDDELEN VOOR AL DIE MENSEN?

'Pr en communicatie zijn voor ons van levensbelang. Als er in de media weer eens aandacht is geweest voor de Voedselbank, zijn er altijd wel

bedrijven die wat toesturen. Maar de realiteit is dat we minder binnenkrijgen en het over meer mensen moeten verdelen. Vanzelfsprekend worden de pakketten dan kariger. We leveren sowieso geen zeven dagen volledige maaltijden. Het is een basispakket waar mensen zelf mee aan de slag moeten. Betalen voor voedsel doen we pertinent niet. Bedrijven moeten niet gaan denken dat ze geld aan ons kunnen verdienen. En geloof me, er zijn nog meer dan genoeg overschotten. 30 tot 40 procent van alle levensmiddelen wordt ergens in de keten van producent eindgebruiker verspild. Dat gaat om 2 miljard euro per jaar aan producten die worden vernietigd. Alleen al de effecten voor het milieu! Het is de gekte van de welvaart. We krijgen producten binnen die om onzinnige redenen worden afgekeurd, maar waar eigenlijk niets mis mee is.'

OVERWEegt U WELEENS EEN AANNAME-

STOP DOOR HET TEKORT AAN AANBOD?

'Nee, dat kunnen we niet over ons hart verkrijgen. Voor de Rotterdamse gezinnen redden we het nog wel. In een aantal andere regio's gaat het minder goed. Voorheen bracht Rotterdam als grootste voedselbank van Nederland ook een hoop naar andere regio's. Dat doen we nu alleen nog bij overschotten. Dan bellen we met Den Haag, Tilburg en Amsterdam of ze spullen willen komen ophalen.'

Iedereen, ook uzelf, werkt bij de Voedselbank op vrijwillige basis. Is het moeilijk om mensen te vinden om al het werk te verzetten?

'We hoeven weinig te werven, helpende handjes genoeg. We werken met verstandelijk gehandicapten, bieden integratieplekken, participatiebanen. Op dat vlak zijn er afspraken met Sociale Zaken Rotterdam. Maar voor het grootste deel zijn het mensen die uit vrije wil komen helpen. Het Rotterdamse project Workmate koppelt bedrijven aan vrijwilligersorganisaties. Werknemers mogen in de tijd van de baas een dag of dagdeel vrijwilligerswerk komen doen. Zo heeft de directeur van Robeco

hier aan de lopende band gestaan, maar ook mensen van deurwaarders- en advocatenkantoren, managers van KPMG, en diverse banken. 'We krijgen ook weleens verzoeken voor stageplaatsen. Maar het is lastig om in te plannen omdat stages begeleid moeten worden. Daar hebben wij de capaciteit niet voor. Als we echt een concreet project hebben, een onderzoek bijvoorbeeld, kloppen we wel aan bij een hogeschool. En als een student een heel goed idee heeft, kan hij of zij dat altijd voorleggen.'

U WERKT ZELF OOK FULLTIME ALS VRIJWILLIGER. HOE ZORGT U ERVOOR DAT U GEEN CLIËNT WORDT VAN UW EIGEN VOEDSELBANK?

'Wij eten gewoon mee met de Voedselbank! Sjaak en ik zijn in 2002 met toestemming van de sociale dienst de Voedselbank gestart, met behoud van onze uitkering. Mijn man is inmiddels 68 en nu leven we van een kale AOW. We hebben nooit pensioen opgebouwd. We zijn het wel gewend, we stellen geen hoge eisen voor onszelf. De Voedselbank is een springplank voor mensen die vanuit een uitkeringssituatie terug op de arbeidsmarkt willen. De beste medewerkers

verliezen we het eerst als ze een betaalde baan kunnen krijgen. We zouden in de toekomst wel heel graag één of twee vaste, betaalde krachten willen hebben voor de administratie en coördinatie. Dat is belangrijk voor de continuïteit binnen de organisatie.'

'ALS EEN STUDENT EEN HEEL GOED IDEE HEEFT, KAN HIJ DAT ALTIJD VOORLEGGEN.'

HOE MOETEN DIE BETAALD WORDEN? MET OVERHEIDSSUBSIDIE?

'Wij zijn een beetje huiverig voor subsidie. Als de kraan wordt dichtgedraaid door bezuinigen, dan zit je. We willen ook onafhankelijk kunnen werken. Van de overheid moet je altijd een heleboel papieren invullen en verantwoording afleggen. Dus tot nu toe redden we het zonder. De meeste inkomsten komen van donaties. Afgelopen jaar organiseerden we voor het eerst een *charity dinner*. Dat soort benefietavonden wordt altijd gehouden op de Euromast of de SS Rotterdam, maar wij dachten: dat kennen die bo-

bo's allemaal wel. We doen het gewoon in onze loods, 'op zijn Voedselbanks'. 'Het eerste Rotterdamse stampot-gala'. Het was fantastisch. De avond heeft 35.000 euro opgeleverd. We willen er een jaarlijks terugkerende traditie van maken. 'Verder hebben we een goede verstandhouding met de gemeente Rotterdam. We kunnen onze loods voor één euro per jaar huren van het Havenbedrijf, dat zou je een vorm van subsidie kunnen noemen. Twee jaar geleden hadden we een begrotingstekort, toen is de gemeente eenmalig bijgesprongen. Een tijd terug hadden we acht pallets met zuivel staan die moesten worden vernietigd, dat zou wel 1000 euro kosten. Na een telefoontje met de wethouder kwam de Roteb ze kosteloos ophalen.'

MET DE LANDELIJKE POLITIEK ZIJN DE RELATIES MINDER GOED. VVD EN CDA ZEIDEN OIT DAT DE VOEDSELBANK EEN 'VERKEERDE MANIER VAN HULP' IS. DE PVDA LEEK HET BETER ALS U MENSEN NAAR DE SOCIALE DIENST ZOU DOORVERWIJZEN.

'Nederland is een economisch sterk land met veel rijkdom en uitstekende sociale voorzieningen. Dat beeld wil de politiek graag overeind houden.'

ARMOEDE IN ROTTERDAM EN NEDERLAND

• **Rotterdam is de armste stad van Nederland.** In 2009 leefde 10 procent van alle Nederlanders op of onder de armoedegrens. In Rotterdam is dat percentage bijna het dubbele.

• **De armoedegrens ligt niet vast.**

Gekeken wordt of iemand in staat is om basisbehoeften als onderdak, voedsel, kleding en school te betalen voor zichzelf en eventuele kinderen.

• **In 2009 leefden in Nederland 971.000 personen in 453.000 huishoudens onder de armoedegrens. Dat is 6,2 procent van de bevolking.**

In 2008 was dit nog 5,5 procent. Van die groep gaat het om 311.000 kinderen (0-17 jaar). Toch heeft Nederland, samen met Tsjechië, het minste aantal armen in de Europese Unie. Ons bbp (optelsom van alle inkomens) ligt 30 procent hoger dan het gemiddelde in de EU.

• **In de grote steden wonen relatief meer arme mensen dan daarbuiten.**

Ook komen er steeds meer zogeheten 'werkende armen' bij, mensen die ondanks een baan toch niet voldoende geld hebben om rond te komen.

Dit aantal (zo'n 200.000) is stijgende door bijvoorbeeld echtscheidingen, waarbij vrouwen financieel vaak de dupe zijn.

'WIJ ZIJN EEN BEETJE HUIVERIG VOOR SUBSIDIE.'

'WE ZIJN IN TWEE JAAR TIJD VERDUBBELD. DAT ZOU OVER TWEE JAAR WEL WEER ZO KUNNEN ZIJN.'

▶ Maar de Voedselbank heeft geen arme mensen gecreëerd, die waren er altijd al. In Nederland bestaat verborgen armoede. Dat de Voedselbank dat zichtbaar maakt, veroorzaakt veel politieke pijn. De lokale bestuurders in Rotterdam zijn blij met ons, die weten wat er speelt in de praktijk. Maar in Den Haag willen ze er nog niet aan. Je wilt niet weten wat voor schrijnende verhalen wij hier te horen krijgen. Mensen die maanden zonder inkomen zitten, omdat het UWV en de sociale dienst onderling ruzie hebben over wie nu welk deel moet betalen. Ze laten mensen maandenlang wachten, zodat vaste lasten niet meer betaald kunnen worden. Men raakt het vertrouwen in de overheid volledig kwijt. Het wordt tijd dat politici erkennen dat er op dit gebied gewoon nog heel veel misgaat in Nederland.'

MENSEN DIE BIJ DE VOEDSELBANK TERECHTKOMEN HEBBEN VAAK VEEL PROBLEMEN DIE NIET OP TE LOSSEN ZIJN MET ALLEEN EEN VOEDSELPAKKET.

'Dat klopt. Daarom lopen aanmeldingen altijd via een maatschappelijk werker, Jeugdzorg, een huisarts of andere hulpverlener. Zij kennen de gezinssituatie en weten welke problemen er spelen: moet er naar werk worden gezocht? Moeten er schulden worden gesaneerd? We bekijken de financiële situatie en de mogelijkheden per geval. Als iemand hier aanklopt met meerdere mobiele telefoonabonnementen of een auto, dan verwachten we dat mensen snijden in hun uitgaven. Als ze luxezaken willen blijven vasthouden, is dat hun eigen verantwoordelijkheid. Maar dan kunnen ze geen hulp van ons verwachten.'

WAT VOOR VERWACHTINGEN HEEFT U VAN DE PLANNEN VAN HET NIEUWE KABINET?

'We zijn in twee jaar tijd verdubbeld, dat zou over twee jaar wel weer zo kunnen zijn. Ik houd mijn hart vast. Lagere zorgtoeslag, duurdere verzekeringen, hogere huren. Allemaal extra kostenposten voor mensen die het nu nog nét redden, maar straks dus nét niet

IN NOVEMBER 2010 heeft de Voedselbank Rotterdam een kringloopwinkel op de Keilestraat geopend, KeiGoed. Met de verkoop van allerlei spullen hopen zij meer geld te verdienen voor de organisatie. Tegelijkertijd is er voor gezinnen in acute nood soms ook gratis een wasmachine of fiets beschikbaar. KeiGoed is op donderdagmiddag van 12.00 tot 15.00 en op zaterdag van 10.00 tot 15.00 geopend.

meer. De regering heeft gelijk als ze zegt dat iedereen aan het werk moet kunnen. Maar dan moet dat werk er wel zijn. Ik neem het bedrijven als Albert Heijn kwalijk dat ze liever goedkope, Poolse krachten inzetten. De Europese grenzen zijn open, het moet allemaal kunnen. Maar het gaat ten koste van een grote groep Nederlandse werkwillenden.'

U ZEI IN EEN INTERVIEW: 'ARMOEDE IS NIET EXCLUSIEF ALLOCHTOON. MIGRANTEN KUNNEN VAAK NOG TERUGVALLEN OP FAMILIEVERBANDEN EN DE GELOOFSGEMEENSCHAP.'

'Driekwart van de mensen die landelijk bij de Voedselbank aanklopt, is autochtoon Nederlands. Individualisering in de samenleving heeft veel mensen in een isolement gebracht. Een mooie bijkomstigheid van de Voedselbank is dat eenzame mensen elkaar treffen op uitdeelpunten. Ze ontmoeten anderen in soortgelijke situaties. Ze leggen weer sociale contacten. Als iemand zijn pakket opeens niet komt ophalen, gaat een ander kijken of er wat aan de hand is. Dat is geweldig om te zien.' ■

Hij was lector van het eerste uur: **Frits Blessing**. Acht jaar lang gaf hij invulling aan het lectoraat Logistics op de Hogeschool Rotterdam. Bij zijn afscheid blikt hij terug op zijn vakgebied en de ontwikkeling van de lectoraten. 'Het staat nog steeds in de kinderschoenen.'

WIE: FRITS BLESSING (53)
OP DE HR: LECTOR LOGISTICS, PROGRAMMAMANAGER LECTORAAT IDEALE HAVEN, VOORZITTER STRATEGISCH LECTORENBERAAD
BUITEN DE HR: O.A. PARTNER MARITIME SENIOR EXPERT NETWORK, PARTNER VC-FACTORY

'Ik wil mijn hoofd leegmaken'

EEN 'ENORM GAVE TIJD' HEEFT FRITS BLESSING GEHAD OP DE HR. 'HET IS EEN LEUKE HOGESCHOOL MET PRIMA COLLEGA'S. IK HEB HIER HEEL GRAAG GEWERKT. IK VOND HET OOK SPANNEND OM BIJ TE DRAGEN AAN ZO'N NIEUWE POOT BINNEN HET HOGER BEROEPSONDERWIJS.'

Blessing vertrekt op een moment dat de lectoraten op de schop gaan en losgekoppeld worden van de instituten. Vanaf 2011 zijn de lectoraten verdeeld over zes programma's, ondergebracht in het nieuwe Instituut voor Onderzoek en Innovatie.

'Ik heb de verschillende 'ontwikkelingsfasen' van de lectoraten van dichtbij meegemaakt. Ik begon in een lege kamer met een kast en twee bureaus. De lectoraten vielen toen nog direct onder het college van bestuur. Daarna gingen we naar de 'steden', toen naar de instituten en nu dus naar een eigen instituut. Bij de reorganisatie naar het Instituut voor Onderzoek en Innovatie ben ik nauw betrokken geweest als voorzitter van het strategisch lectorenberaad.'

TEMPO

'Ik denk dat het een goede zaak is dat de lectoraten weer worden gecentraliseerd. Er waren te veel onderlinge verschillen, bijvoorbeeld in de relatie met de buitenwereld en het dagelijks onderwijs, in de verankering van onderzoek, noem maar op. Een centraal instituut zal beter kunnen bijdragen aan de professionalisering van de lectoraten. Binnen de instituten was onderzoek maar een kleine activiteit die makkelijk ondergesneeuwd raakte. Nu kunnen we de krachten bundelen en samen invulling geven aan praktijkgericht onderzoek.'

Niet alle lectoren zijn blij met het nieuwe in-

stituut (zie achtergrondartikel *Profielen* 83), met name omdat men vreest dat de relatie met het onderwijs zal verwateren als de lectoren niet meer fysiek bij de instituten zitten.

Blessing is daar niet bang voor: 'In het kwaliteitszorgsysteem van de lectoren is de relatie met het onderwijs stevig verankerd. Omgekeerd was dat aan de kant van het onderwijs niet zo, maar juist nu – met de overgang naar het nieuwe instituut – gaat dat veranderen. Er komen meer structurele afspraken tussen lectoren en onderwijs. Ik hoop dat dat afspraken zijn die passen bij de vier taken die een lector heeft, namelijk onderzoek, curriculumvernieuwing, kenniscirculatie en professionalisering van het docentenbestand.'

'IN HET KWALITEITZORGSYSTEEM VAN DE LECTOREN IS DE RELATIE MET HET ONDERWIJS STEVIG VERANKERD.'

Terugkijkend is Blessing wel 'een beetje teleurgesteld' over het tempo van de ontwikkelingen. 'Tien jaar na de start van de hbo-lectoraten zie ik nog geen uitschieters. Iedereen doet zo'n beetje hetzelfde. Het praktijkgerichte onderzoek staat nog steeds in de kinderschoenen. Dit soort vernieuwingen heeft kennelijk meer tijd nodig dan ik hoopte.'

HAVEN, BOUW EN ZORG

Ook in zijn eigen vak is Blessing getuige en initiator geweest van nieuwe ontwikkelingen. 'Logistiek is in de hoofden van veel studenten en professionals vooral een vak van slim organiseren. Met die efficiencyverbetering bespaar je geld en optimaliseer je winsten. De afgelopen jaren is het inzicht gegroeid dat slim organiseren ook ingezet kan worden voor klanttevredenheid, bijvoorbeeld in de zorg. Dat is eigenlijk heel vanzelfsprekend. Met het lectoraat hebben we ons gefocust op logistiek in de haven, de bouw en de zorg. Er zijn zeker stappen gemaakt. Zo hebben we projecten gedaan in samenwerking met thuiszorginstellingen en ook in de haven zijn we heel actief geweest, bijvoorbeeld met een traineeprogramma en de samenwerking met het lectoraat Ideale Haven van Henk de Bruyn. Samen met het lectoraat Gebiedsontwikkeling & transitie management werken we aan het project Cirkelstad, waarbij stedelijke partners als Woonbron en Roteb betrokken zijn, maar ook de bedrijven Holcim en Oranje. Tegelijkertijd zie je dat het moeilijk blijft om puur naar de processen te kijken, naar logistiek als vak. Als je met mensen praat over logistiek, gaat het binnen een paar minuten weer over de sector.'

Veel projecten heeft Blessing op zijn naam geschreven als lector. Toch zet hij er nu een punt achter. 'Ik was aan het doorbouwen op wat ik al een paar jaar deed. Ik verlangde ernaar om mijn hoofd leeg te maken. Eerst ga ik een tijd naar Indonesië met mijn vrouw en daarna zie ik wel wat er op ons pad komt.'

Esmé van der Molen

Toen dit artikel werd geschreven, was nog niet bekend wie de opvolger van Frits Blessing is.

MEELOPEN MET OVERTREF JEZELF IN ROTTERDAM-ZUID

OVERTREF JEZELF' staat er op het raam aan de Sandelingstraat in Rotterdam-Zuid. De Hogeschool Rotterdam-kreet wordt hier gebruikt voor een project dat grotendeels wordt gerund door studenten pedagogiek, 32 in totaal. Tweedejaars zorgen ervoor dat vmbo'ers uit de wijk het beter gaan doen op school. De vierdejaars Bjorn en Natasja begeleiden de vwo'ers Zu-wel en Tom, die op hun beurt weer vmbo'ers bijles geven.

FOTO'S: JOS VAN NIEROP

15.55 uur

Zu-wel geeft om 16.30 uur voor het eerst bijles. Daarom bespreekt hij nog even met Bjorn wat hij van plan is te doen. 'Goed dat je ook wilt vragen hoe ze de begeleiding vindt gaan', complimenteert Bjorn de vwo'er. Zu-wel zit in de vierde en is goed in wiskunde, het vak waarin hij bijles geeft. Dat doet hij in het kader van de maatschappelijke stage. 'Maar ik vind het ook gewoon goed om een ander te helpen', voegt hij eraan toe.

16.15 uur

De twee vwo'ers klikken wat met hun pennen en praten wat. Ze wachten. Sabrina, de bijlesleerling van Zu-wel, komt om 16.30 uur, maar die van Tom (Yasmine) is niet komen opdagen. Natasja probeert haar en ook haar mentor telefonisch te bereiken maar tevergeefs. Tegen Tom: 'Jammer genoeg komt dit voor. Het is voor Yasmine de tweede keer dat ze niet komt, en dus houdt het gewoon op. Ik zorg ervoor dat je volgende week wel een leerling hebt. Het is de beurt aan een volgende. Gelukkig willen veel leerlingen graag aan 'Overtref jezelf' meedoen.'

16.30 uur

Natasja kijkt uit het raam. **Komt Sabrina er al aan?** Ja! Ze heeft een vriend meegenomen 'voor de gezelligheid'. De les lijkt te beginnen maar haar telefoon gaat. 'Ik zit op bijles. Gewoon, voor wiskunde', probeert ze de persoon aan de lijn duidelijk te maken. Na het gesprekje en de opmerking van Natasja dat ze haar mobiel beter

op stil kan zetten, kan de les over oppervlaktematen echt beginnen. Zu-wel: 'Bladzijde 64, snap je dat een beetje? Kun je vraag 8a voor me maken?' Sabrina begint te schrijven.

16.55 uur

Boven in het gebouw aan de Sandelingstraat is Bjorn ondertussen in gesprek met jongerenwerker Shapouri en hogeschoolmedewerker Margriet Clement, beiden betrokken bij het project. Overlegd wordt hoe Bjorn, in het kader van zijn stage, het best kan uitzoeken hoe de bijlessen (een vrij nieuwe activiteit van het project) een betere plek kunnen krijgen in het project. Margriet: **'We willen dat je gaat werken aan een methode of handboek hoe we nog meer kunnen doen met de bijlessen.** En ga vooral ook netwerken.'

17.30 uur

De bijles van Sabrina is afgelopen. Met de vriend verlaat ze het pand. 'Daag, tot volgende week.' Aan Zu-wel vraagt Natasja of het goed ging. Hij knikt. 'Ja hoor. Ging goed.' **■ Jos van Nierop**

Het project Overtref Jezelf loopt al bijna drie jaar. Het is een samenwerking tussen de Hogeschool Rotterdam, Pro Delta, Woonstad en JOS. Onlangs werd een tweede locatie geopend op de Sandelingstraat 47. Op dit moment worden er dertig vmbo'ers begeleid.

FOTO: LEVIEN WILLEMS

**COLUMN
JURGEN VAN RAAK**

Elk voordeel heb z'n nadeel

Eén van de leuke dingen aan werken bij de hogeschool is dat je zowel op 1 januari als rond 1 september aan een nieuw jaar begint. Een minder leuke bijkomstigheid is dat ik ook twee keer per jaar aan momenten van contemplatie, (zelf)reflectie en goede voornemens ten prooi val. Dus toen ik laatst samengeperst tussen medeforensen in de trein stond, met een vertraging van vijftien minuten 'vanwege een stop-trein voor ons', moest ik denken aan de uitdagingen van zomaar een werkdag. Voorbeeldje: terwijl ik vroeger mijn fiets onder of naast Rotterdam CS kon stallen, moet ik gedurende de verbouwing (oplevering: 2015) zo'n tien minuten lopen om de achterkant van het Groot Handelsgebouw te bereiken. Daar staat mijn fiets in de bewaakte stalling, omdat dat de enige manier is om een fiets te houden. De stallingkosten verhoogt de hogeschool overigens niet, mijn reiskosten slechts voor de helft... Je zou haast proberen wat bij te verdienen, als columnist of zo. Eenmaal op de fiets slalom ik dan tussen de renoverende bouwvakkers, hangjongeren, bellende automobilisten en glasscherven door een 'pracht-wijk' naar de HR. **Daar aangekomen beland ik al snel in 'de Legbatterij'. 'Kippenhok' is namelijk een understatement voor onze werkkamer:** negen bureaus en even zoveel medewerkers, computers en kasten op 16 m2. Maar waar in een echte legbatterij de klimatologische omstandigheden zo optimaal mogelijk zijn, is het in de onze meestal bloedheet. Met een beetje geluk ben ik niet als eerste aanwezig, staat de airco op 'koud' (de andere stand is 'warm') en hangen de ijspegels aan mijn bureau. Nu kan ik me voorstellen dat het bovenstaande niet bepaald vrolijk wegleest. Collega A. zei niet voor niets dat ik 'wel wat positiever zou kunnen zijn'. En ja, mijn glas is meestal half leeg, ik geef mensen bij voorkeur het nadeel van de twijfel (tot het tegendeel is bewezen) en als ik niet klaag, gaat het pas echt slecht met me. Maar negatief?? Moi?! Ik vind namelijk dat ik als docent/coach de leukst denkbare baan heb. Al denk ik soms, vooral tijdens de herfst- en wintermaanden, dat ik gek ben om iedere dag zo'n drie uur van en naar mijn werk te reizen om daar – als ze tenminste allemaal in het geroosterde lokaal passen – eindelijk te kunnen werken met de leukst denkbare doelgroep: **Jonge professionals bij wie je dagelijks kwartjes ziet vallen**, aan wie je merkt dat hun kennis toeneemt en die je vaardiger en professioneler ziet worden waar je zelf bij staat. ■

Jurgen van Raak is docent Engels en studieloopbaancoach bij het Instituut voor Communicatie, Media en Informatietechnologie.

Studenten en medewerkers van de Hogeschool Rotterdam kunnen een gratis mini-advertentie voor niet-zakelijke mededelingen plaatsen. Buitenstaanders (met een commercieel doel) kunnen tegen betaling een mini-advertentie plaatsen, kosten €25,- excl. btw per 25 woorden of een veelvoud daarvan. Aanleveren via profielen@hro.nl.

mini's

WRITE NOW! is dé belangrijkste schrijfwedstrijd voor jongeren van het Nederlandse taalgebied. Doe mee en lever voor 14 februari (Valentijnsdag) je bijdrage in! Kijk op writenow.nl voor meer info.

HBO'ERS RIJDEN CUM LAUDE Verkeersschool Cum Laude verzorgt een tiendaagse of achtweeke rijopleiding vanaf € 1040,- voor de auto en € 780,- voor de motor all-in. Kom langs op de Oostzeedijk 182, Rotterdam of kijk op www.cumlaude.nl of bel 010 - 412 1707.

DAMESENHERENKAPPER.NL Knippen voor € 11,-. Studentenknipper 't Pakhuis, Oostzeedijk 316, Rotterdam (let op, ziet eruit als een antiekzaakje), tel 010-411 32 09. De knipper gaat ook koken! Kijk ook eens op dekokendekapper.nl.

Leer een land kennen als **VRIJWILLIGER!** Fantastische internationale vrijwilligersprojecten. Twee weken weg of enkele maanden? Afrika, Azië, Latijns-Amerika of Europa? Kijk op www.siw.nl.

DE LIER VERKEERSOPLEIDINGEN Oostzeedijk 154. Lid BOVAG. 1e tien autorijlessen € 19,50 per les, daarna € 26,50 per les. Speciaal studentenpakket! 40 lessen à € 22,50,- per les. Telefoon 010-425 77 26.

Stichting **JOCOTAL-JEUGDSPOORTFONDS-JEUGDSPOORTFONDS** zoekt studenten met een economische en sociale instelling voor sponsor- en fondsenwerving. Op 'no cure no pay' basis. Info: John Moens, tel: 06 30322257 / 010 59 22564 e-mail: jhamoens@kabelfoon.nl.

STUDIEVOORLICHTING voor oriëntatieprogramma's. Als student vertel je aan 3-havo of 3-vwo leerlingen iets over je opleiding en ga je samen met hen aan de slag met een doe-opdracht. Lijkt het je leuk om ons te helpen? Meld je dan nu aan bij Studievoorlichting via orienteren@hro.nl of 010-794 44 00.

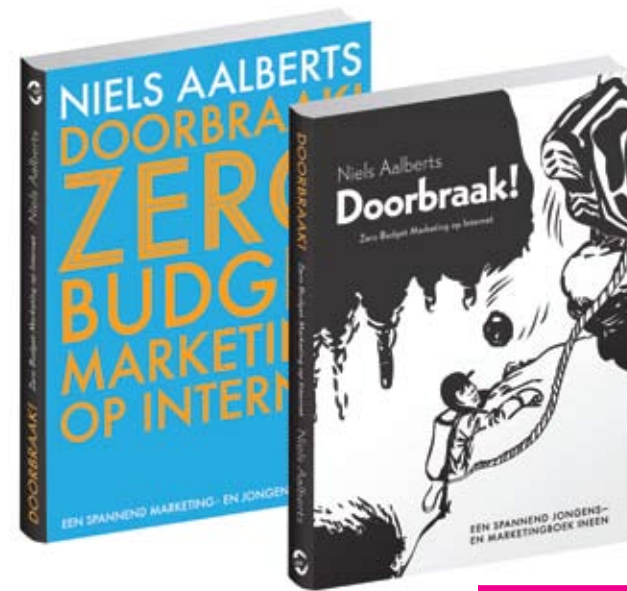
MUZIEKWEB: Europa's grootste collectie muziek vind je in de Bibliotheek Rotterdam en via muziekweb.nl. Meer dan 400.000 cd's, 15.000 dvd's en 300.000 lp's. Kom langs op Hoogstraat 110 of bezoek ons op muziekweb.nl.

Rotterdam Brainport of the future. Doe jij mee met de **Pres-sure Cooker 2011?** Kijk voor meer informatie op www.idea-lehaven.nl en mail je motivatie naar info@idealehaven.nl.

DE RIJSCHOLEN CONCURRENT Speciaal studentenpakket! 30 rijlessen à € 22,50 per 50 minuten. Rijbewijs te behalen vanaf 10 dagen. Kijk voor meer informatie op onze site www.rijscholenconcurrent.nl of bel 010 -437 25 77.

Is er iemand in je nabije omgeving overleden en ondervind je daardoor moeilijkheden bij het studeren? Het **STUDENTENPASTORAAT ROTTERDAM-VISION** organiseert twee maal per jaar een cursus verlies verwerken. Kijk op www.spr-vision.nl/06-22122036.

MET SPOED INTERVIEWERS GEZOCHT voor veldwerkonderzoek (Surinaamse, Antilliaanse, Turkse, Marokkaanse afkomst). Stuur je CV o.v.v. code: PHR naar mw. Saadat: n.saadat@labyrinthonderzoek.nl.

BOEK

LEER HET VAN KYTEMAN

In 2009 veroverde **KYTEMAN'S Hiphop Orkest ons land. Voormalig Kytelman-manager en marketeer Niels Aalberts schreef het boek Doorbraak! over deze zegetocht.** Of eigenlijk zijn het twee boeken in één: een 'jongensboek' waarin de successtory wordt verteld en een marketingboek. In dat laatste deelt Aalberts zijn kennis hoe je met een verwaarloosbaar marketingbudget een onbekende band van 24 man kunt laten doorbreken. Kytelman verkocht 60.000 cd's, bereikte in één jaar tijd 150.000 toeschouwers en won bovenop dit alles de Popprijs van 2009.

Een bijzondere prestatie voor bandleider Colin 'Kytelman' Benders; iemand die waarschijnlijk nooit door de voorrondes van Popstars zou zijn gekomen en die iets naar de podia bracht wat niemand kende: een hiphop orkest. Maar ook het management verdient credits. Met name de omvang van het orkest leverde hoofdbreken op. De logistiek en kosten van zo'n grote formatie zijn enorm en voor een onbekende band eigenlijk onmogelijk. **Sappig is het verhaal over het afslaan van een uitnodiging van De Wereld Draait Door.** Het belletje van DWDD komt in het prille begin als Aalberts al wel vermoedt dat Kytelman iets teweeg zal gaan brengen, maar er nog geen cent binnen komt. Een optreden in DWDD zou de band 3000 kosten aan de tourbus, techniek etc. Eigenlijk zou het beter zijn om die investering te doen als de cd uitkomt. Met knikkende knieën verzinnen ze een smoesje en zeggen af. Na de show van het orkest op Noorderslag mailt DWDD: **'Wanneer kunnen jullie wél?'**, waarop Aalberts brutaal de datum noemt van de cd-release. Een slimme zet, net als de sms die ze op Noorderslag aan alle sleutelfiguren sturen, waarin Kytelman hen uitnodigt voor zijn optreden. Kosten 53,10 euro met als opbrengst boekingen voor Lowlands, North Sea Jazz Festival en Pinkpop. Het is een stoer verhaal: muzikaal én zakelijk. **Je moet alleen wel tegen de toon kunnen, want Aalberts is misschien net iets té tevreden over zijn rol in het waargebeurde 'jongensboek.'**

Esmé van der Molen

TIP

ADELE IS NU 21

We hebben al een tijdje naar haar single kunnen luisteren die eind november uitkwam, maar nu is daar eindelijk het tweede album van Adele: 21. **Van haar debuutalbum 19 werden wereldwijd twee miljoen exemplaren verkocht.** Alles is uit de kast getrokken (denk: opnames in Malibu met de 'legendarische' producer Rick Rubin) om opnieuw iets neer te zetten wat veel mensen zal raken. Geheel passend verscheen het album op 21 januari 2011.

TIP

TENTOONSTELLING

JE BENT JONG EN JE BENT BOOS!

Radicalisme, dat klinkt niet prettig. Zeker niet gezien 9/11. **In de tentoonstelling ANGRY wordt radicalisme van jongeren onderzocht** en de vraag gesteld of het – geboren uit idealisme – ook een drijvende kracht is achter maatschappelijke veranderingen. Via fotoprojecten, videowerken, mediaverslagen, interviews en werk van jongeren zelf laat ANGRY zien dat radicalisering van alle culturen en alle tijden is. *Nederlands Fotomuseum, 22/01-13/06*

WIE BEN JIJ DAN?

FOTO: RONALD VAN DEN HEERIK

DENNIS VAN HOEK (23)
Tweedejaars industrieel productontwerpen (IPO)
Nederlands kampioen ijsklimmen
Dennis van Hoek ontwikkelt zijn eigen klimmateriaal. 'Want stel dat je een klim maakt van 600 meter, waar je twee dagen over doet. Waar zet je dan 's avonds, halverwege de klim, je campinggasje neer?'

In het weekend...

Ben ik om de week aan het werk bij Height Specialists, daar doe ik industrieel klimwerk. Bijvoorbeeld grote reclamedoeken ophangen langs de snelweg. De andere week rijd ik naar Duitsland of België. Daar heb je op vier uur rijden al mooie klimlocaties.

Met 1 miljoen...

Zou ik mijn Volkswagenbusje opknappen en naar de Alpen rijden om te gaan klimmen. De rest van mijn leven. Een beetje rondtrekken en lekker sporten.

Als ik de baas van de HR was...

Dan zou ik een brug bouwen van Academieplein naar RDM Campus op Heijlplaat. Die ellende met die boot de hele tijd...

Vroeger...

Ging ik tijdens een verjaardagsfeestje naar een gewone klimhal. Daar ben ik toen met mijn eigen verjaardag ook naartoe gegaan. Daarna ging ik klimmen in Slovenië en met vrienden naar Oostenrijk om voor het eerst te ijsklimmen, in een gletsjerspleet. Nu beklim ik het liefst bevroren watervallen van soms wel 500 meter hoog.

Ooit...

Werk ik parttime bij een bedrijf dat klimmaterialen produceert. Ik ben namelijk IPO gaan studeren om straks, met een gedegen opleiding, zelf klimmateriaal te kunnen maken. Zo heb ik ook al een kabelconstructie ontwikkeld om in te kunnen koken met een campinggasje. ■ *Olimo Linthorst*

BUREAU INSCHRIJVING

Museumpark MH 02.212,
010-794 42 00
Open: 8.30-17.00

BUREAU INSTROOM

Museumpark MH 00.330,
010-794 43 37

CENTRALE MEDEZEGGENSCHAPSRAAD (CMR)

Museumpark ML 0.84,
010-794 45 18

CENTRUM VOOR TOPSPORT EN STUDIE

CONTACTPERSOON: Coen Duiverman
Kralingse Zoom N1.116,
010-794 62 44

COPYSHOPS XEROX

Academieplein: 010-794 49 16
Kralingse Zoom: 010-794 62 18
Museumpark: 010-794 42 01

DECANEN

Academieplein (ook voor Pieter de Hoochweg)

Marie-Enne Brasser (ma/di/do),
010-794 48 44, kamer I 0.08,
m.e.brasser@hro.nl
Simone Huijbregts (ma/di/do/vr), 010-
794 49 82, kamer I 0.10,
s.i.huijbregts@hro.nl
Henk de Klerk (ma/di/wo), 010-794 48
45, kamer I 0.06, h.g.de.klerk@hro.nl
Vrije inloop studenten tot 15.00 uur

Museumpark

Studenten kunnen een afspraak maken via afspraakdecaanmu@hro.nl
Theo van der Burg (ma/di/vr), 010-794
42 52, kamer H01.013, t.w.van.der.
burg@hro.nl
Soenita Chander (ma/di/
do/vr), 010-794 42 56, kamer H01.020,
s.chander@hro.nl
Evelien Suijkerbuijk (ma-vr), 010-794 50
64, kamer H01.014, e.e.m.suijkerbuijk@
hro.nl

Kralingse Zoom

Studenten kunnen een afspraak maken via afspraakdecaan@hro.nl
Janna Verdonk (ma/di/do/vr, oneven
weken vr afwezig), 010-794 62 48,
kamer 01.305, j.verdonk@hro.nl
Jan van Westrenen 010-794 62 84,
kamer 01.230, j.g.van.westrenen@hro.nl
Peggy Schultz (ma/di/wo/do), 010-794
62 83, kamer 01.307, p.j.schultz@hro.nl

Wijnhaven 61 en 107/Blaak

Mieke Bos (ma t/m do), 010-794 46 96,
kamer W 0.153, m.e.bos@hro.nl
Cas Jönsthövel (ma mi/di/do), 010-794
47 85, kamer W.0.151, c.l.jonsthovel@
hro.nl
Eveline Glansbeek (ma, wo, vr), 010-794
4785, kamer W 0.151, e.f.m.glansbeek@
hro.nl

Pabo Dordrecht

Studenten kunnen een afspraak maken via afspraakdecaanmu@hro.nl
Paul Cappendijk (do), 078-611 26 20,
kamer 2.09, p.j.cappendijk@hro.nl

DYSLEXIE

Helpdesk dyslexie

Nel Hofmeester, Wijnhaven W 0.151
(kamer studentendecaan)
Afspraken voor wo:
p.m.hofmeester@hro.nl

HR SERVICES

Westblaak 88-110, 3012 KM Rotterdam
010-794 43 02 / fax 010-794 43 69

INTERNATIONAL OFFICE

Kralingse Zoom, K.02.224, 010-794 60
05, internationaloffice@hro.nl

KEUZEONDERWIJS

Voor vragen over keuzeonderwijs
(keuzevakken en minors)
Museumpark MH 10.331,
010-794 45 22, keuzeonderwijs@hro.nl

MEDIATHEKEN

Info op <http://mediatheek.hro.nl>
Catalogus op <http://vubissmart.hro.nl>
Academieplein
m010-794 48 20. Open: ma/di/do 8.30-
21.00, wo/vr 8.30-17.00

Kralingse Zoom

010-794 62 78. Gebouw II, K.N1.104.
Open: ma/di/do 9.00-16.30, wo 9.00-
21.00, vr 9.00-15.30

Museumpark

010-794 43 93. Open: ma t/m do 8.30-
21.00 u en vr 8.30-16.30
Onderwijswerkplaats: ma/di 8.30 -
21.00, wo/do 8.30 - 17.00,
vr 8.30 - 16.00

Wijnhaven

010-794 47 02 (balie),
010-794 47 73 (kunstkelder),
010-794 46 54 (werkkamer).
Open: ma t/m do 8.30-21.00,
vr 8.30-17.00

Pabo Dordrecht

078-611 26 15. Open: ma 9.00-18.30, di
10.00-14.00 en 18.00-20.30,
wo/vr 10.00-14.00, do 9.00-16.30

Onderwijswerkplaats

ma 9.00-18.30, di 10.00-15.00 en 18.00-
21.00, wo 9.00-17.00, do 9.00-19.00, vr
10.00-15.00
NB: Tijdens schoolvakanties zijn er
gewijzigde openingstijden!

MENTORATEN

Museumpark MLO.80, 010 794 51 06
Amani
Voor Marokkaanse studenten
010-794 40 68, amani@hro.nl

Antuba

Voor Arubaanse en Antilliaanse
studenten
010-794 53 29, www.antuba.nl

Makandra

Voor Surinaamse studenten
010-794 40 68, makandra@hro.nl

Lale

Voor Turkse studenten
010-794 40 68, lale@hro.nl,
mentoraatlale.hyves.nl.

POWERPLATFORM

Voor en door studenten met een
functiebeperking
Kralingse Zoom, 010-794 62 48,
www.powerplatform.nl.

READERSHOPS

Academieplein
kelder: A.K.24. Open: ma/do: 8.30-18.30,
di/wo: 8.30-16.30 en vr: 8.30-15.30

Kralingse Zoom

In Selexyz.
Open: ma t/m vr 9.00-17.00
CoM: Studie Bijdehand.

Museumpark

MLS.10 - kelder
Open regulier: ma/do 9.00-10.30,
13.00-14.00, 17.30-18.30, di/wo/vr
9.00-10.30,13.00-14.00.
Aangepaste openingstijden in de eerste
lesweek van een kwartaal en tijdens
de introductieweek. ma/do 9.00-12.30,
13.00-15.00, 17.30-18.30, di/wo/vr
9.00-12.30,13.00-15.00.

SERVICE DESK ICT

Kijk voor de openingstijden op Hint
Academieplein,
B.1.02, 010-794 48 23, ictac@hro.nl

Kralingse Zoom,

01.425, 010-794 62 57, ictkz@hro.nl

Museumpark,

MH01.321, 010-794 44 11, ictmu@hro.nl

Wijnhaven/Blaak,

0.316, 010-794 47 07, ictwi@hro.nl

STEUNPUNT STUDERENDE MOEDERS

Museumpark MLO.78, 010-794 41 13,
info@studerendemoeders.hro.nl,
www.studerendemoeders.nl

STUDENT AAN ZET (PEERCOACHING)

Museumpark MH 01.341, 010-794 51
06. Open: ma-vr 9.00-17.30

STUDIEKEUZECENTRUM

Museumpark MH00.338, 010-794 52 52,
studiekeuzecentrum@hro.nl
Open: 9.00-17.00

STUDIEVOORLICHTING EN AANSLUITING

Museumpark MH00.112,
010-794 44 00,
studievoorlichting@hro.nl
Open: ma/di/do 9.00-17.30,
wo/vr 9.00-17.00

TAALDESK

Algemene vragen over taal
(zowel Nederlands als Engels) en
bijspreekmodules kunnen gesteld
worden via taaldesk@hro.nl.

TRANSFERGROEP ROTTERDAM

Postbus 420, 3000 AK Rotterdam
Max Euwelaan 71-81,
3062 MA Rotterdam
010-794 68 00

VERTROUWENSPERSONEN

VOOR STUDENTEN

Academieplein
Clemens Peters: c.m.j.b.peters@hro.nl
Marijke Hagen-Salleveld:
m.g.j.t.hagen-salleveld@hro.nl

Kralingse Zoom

Jan Roel van Zuilen: j.r.van.zuilen@hro.nl
Bertine van Hillo-Visser: b.e.van.hillo-visser@hro.nl

Museumpark

Frank Rosema: f.rosema@hro.nl
Tine van Duijn: t.van.duijn@hro.nl

Wijnhaven/Blaak

Aad van der Star: a.van.der.star@hro.nl
Jocé Bloks: j.a.l.h.bloks@hro.nl

VERTROUWENSPERSONEN

VOOR PERSONEEL

Ahmet Kuyumcu: a.kuyumcu@hro.nl
Gertrud Bartels: g.m.e.bartels-van.der.ham@hro.nl

ADRESSEN OPLEIDINGEN

Hogeschool Rotterdam

Postbus 25035, 3001 HA Rotterdam
Telefoon (010) 794 41 41
www.hogeschool-rotterdam.nl

Academieplein

- Instituut voor Engineering en Applied Science
- Instituut voor Bouw en Bedrijfskunde
- Instituut voor Communicatie, Media en Informatietechnologie
- Bedrijfskundige informatica
- Informatica
- Technische Informatica

G.J. de Jonghweg 4-6, 3015 GG Rotterdam
Telefoon (010) 794 48 41

Blaak/Wijnhaven 61

- Instituut Willem de Kooning Academie voor 'Art, Media, Design & Leisure'

Wijnhaven 61, 3011 WJ Rotterdam
Telefoon (010) 794 47 47
Blaak 10, 3011 TA Rotterdam
Telefoon (010) 794 47 50

Kralingse Zoom

- Rotterdam Business School
- Instituut voor Commercieel Management
- Instituut voor Financieel Management

Kralingse Zoom 91, 3063 ND Rotterdam
Telefoon (010) 794 6201

Lloydstraat

- Hogeschool voor de Zeevaart (MAROF)

Lloydstraat 300, 3024 EA Rotterdam
Telefoon (010) 448 64 00

Museumpark

- Instituut voor Gezondheidszorg
- Instituut voor Lerarenopleidingen
- Instituut voor Sociale Opleidingen

Museumpark 40, 3015 CX Rotterdam
Telefoon (010) 794 43 33

Pabo Dordrecht

Achterom 103, 3311 KB Dordrecht
Telefoon (078) 611 26 00

Pieter de Hoochweg

- Instituut voor Communicatie, Media en Informatietechnologie
- Communicatie
- Communication and Multimedia Design
- Grafimediotechnologie

Pieter de Hoochweg 129, 3024 BG Rotterdam
Telefoon (010) 794 65 16

RDM campus

Heijlplaatweg 21, 3089 JC Rotterdam
Telefoon (010) 794 92 00
Regiolocaties

Wijnhaven 107

- Instituut voor Managementopleidingen (voltijd)

Wijnhaven 107, 3011 WN Rotterdam
Telefoon (010) 794 80 00

Stoppen met je
huidige studie?

Je kunt
nu nog switchen!

Kies voor InterCollege
Business School
en begin direct!

- HBO Bedrijfskunde met accent op **online** ondernemen
- Verkort **3 jarig** traject mogelijk
- Startdatum: **28 februari a.s.**
- Kleine groepen
- Veel structuur en begeleiding
- Les van praktijkprofessionals
- Ondernemend studeren

www.intercollege.nl

Locaties: Amsterdam, Den Haag,
Rotterdam, Utrecht